AUG 2 1950

New York Public Library 470 Fifth Ave.

VIENYBĖ

Lithuanian National Weekly

LXV M., 33 N. BROOKLYN, N. Y. PENKTADIENIS, 1950 M. RUGPIŪČIO (AUGUST) 18 D. KAINA 10 C.

Tai tie 11 Amerikos komunistų vadų, kurie už valstybės išdavimą buvo teismo nubausti. Dabar jų apeliaciją teismas atmetė, ir valstybės gynėjas reikalauja juos pasodinti į kalėjimą.

Dabar

Stalino plaktukas
Japonai ir Korėja
O'Dwyer į Meksiką
Apie dailės parodą

JUOZAS TYSLIAVA

O tuo tarpu Malikas Saugumo Tarybos pirmininko plaktuku tebekala Kremliaus vinis Dėdei Samui į kaktą...

Deja, atrodo, kad šitas Stalino kipšiukas čia dar švaistysis visą šį mėnesį.

Vargu, ar šių metų rugpiūčio mėnuo būtų toks, koks jis dabar yra, jeigu ne anas tragiškasis 1939 metų rugpiūčio mėnuo.

Kas, jeigu ne Stalinas tada, Ribbentropui su Molotovu pasirašius aną garsųjį "nepuolimo paktą", Kremliaus bankiete sušuko? —

"Aš žinau, kaip vokiečių tauta myli savo fiurerį, ir todėl aš noriu išgerti už jo sveikatą".

Hitlerio nebėra, bet Stalinas su savo malikais tebegeria tautų kraują.

***

Deja, Lietuva buvo pirmoji valstybė, kurią palietė anas nelaimingas rugpiūčio mėnuo.

Pačiame pirmame to "pakto" punkte sakoma:

"Teritorialinių ir politinių pertvarkymų atveju, sritys, priklausančios Baltijos valstybėms, šiaurinė Lietuvos siena, privalo būti Vokietijos ir TSRS įtakos sferų siena. Ryšium su tuo, Lietuvos interesas Vilniaus srityje privalo būti abiejų pusių pripažįstamas."

Bet... tai buvo 1939 metų rugpiūčio 22 dieną, pirmą kartą Ribbentropui nuvykus į Maskvą.

Lentos Lietuvos nepriklausomybės grabui buvo pradėtos obliuoti truputį vėliau.

***

Yra duomenų, kad Japonijos jaunimas, ypač karo veteranai, siūlosi amerikiečiams į talką Korėjoje.

Vargu, ar MacArthuras galės pasinaudoti šiuo įdomiu pasiūlymu.

Pirmiausia, Japonija nėra Jungtinių Tautų narys. Be to, japonai — buvę Korėjos okupantai... Bet svarbiausia — su Japonija dar nėra pasirašyta taikos sutartis.

Tiesa, turint galvoje Korėjos gamtos sąlygas, tam karui japonai būtų tinkamiausi.

Na, bet ką gali žinoti, kada ir kur baigsis dabartinis karas Korėjoje.

Japonai būtų nepakeičiami sąjungininkai tiesioginiame kare su Sovietų Sąjunga...

***

New Yorko miesto meras O'Dwyer skiriamas Jungtinių Valstybių ambasadorium Meksikoje.

Savo laiku studijavęs Salamankos universitete (Ispanijoje) O'Dwyer kalba ispaniškai, kas jam šiame poste dabar bus naudinga.

Berods, jau seniai buvo kalbama, kad O'Dwyer nežada kandidatuoti trečiajam terminui.

Kas ši rudenį, lapkričio 7 d., bus išrinktas New Yorko miesto měru, dar per anksti pranašauti.

O tuo tarpu, kai taip plačiai kalbama apie galimą atominės bombos sprogimą New Yorke, tai... išvykti į Meksiką yra gana malonu.

***

Lietuvių Dailės Paroda jau pasiekė ir Chicagos lietuvius.

Paroda, dalyvaujant jos globėjui Antanui Oliui, konsului Daužvardžiui, dailininkui Adomui Varnui, lietuvių ir amerikiečių visuomenės atstovams, buvo iškilmingai atidaryta Chicago Historical Society patalpose.

Berods, tai pirmas toks kultūrinis įvykis, kuriam plačioji Amerikos lietuvių visuomenė rodo nuolatinio dėmesio.

Bet didžiausias šios parodos įgyvendinimo nuopelnas priklauso Antanui Oliui.

Be jo pastangų tie lietuvių dailininkų kūriniai nebūtų pasiekę Amerikos.

***

Brooklyniškė Amerika labai neigiamai atsiliepia apie A. Chmieliausko — Tolio bėdas Švedijoje.

Pasirodo, tas tėvų marijonų Draugo išleistos knygos Mirties Kolona autorius "už dokumentų suklastojimą" patekęs į kalėjimą Švedijoje.

Brooklyno savaitraštis rašo: **"Kokia buvo Chmieliausko misija Švedijoje, laikraščiai nemini, o jei nemini, ji, atrodo, nekaip, o gal ir labai raudonai atsiduoda."**

Anot Amerikos, "tai avantiūristinio tipo žmogus", dėl kurio slapyvardžio (Antanas Tolis) pasirinkimo, kaip žinoma, labai griežtai protestavo rašytojas Antanas Tulis.

Beje, Mirties Kolonos rankraštis savo laiku buvo mėginta įpiršti ir Vienybei.

PREZ. TRUMANAS TIKI PERGALE KORĖJOJE

Naujos JAV raketinės bombos. Raudonieji statosi povandeninius tiltus. Žuvo JT komisijos narys. JT pagalba tebevyksta.

Šią savaitę sukako dveji metai, kai Pietų Korėjoje buvo proklamuota Pietų Korėjos respublika. Ta proga Prezidentas Trumanas jos prezidentui Syngman Rhee pasiųstoje telegramoje pareiškė savo įsitikinimą, jog užpuolikas bus atstumtas, ir P. Korėja atgaus savo laisvę ir nepriklausomybę, tas teises, kurios tautai yra įgimtos. Ir Jungtinių Tautų gen. sekretorius Trygve Lie, prieš išvykdamas trumpai kelionei į Oslo, panašiai išsireiškė.

Šios savaitės pradžioje amerikiečių lėktuvai, bendradarbiaudami su sausumos kariuomene, pirmą sykį apmėtė priešo pozicijas naujos rūšies raketinėmis bombomis, vadinamomis "Tiny Tim". Šie ginklai prakerta 11,75 colio storumo šarvuočio sieną. Tos bombos, kaip praneša laivyno lėktuvų pilotai, sunaikino tiltą tiesiog Chungju, priešo transporto įrengimus, kelioliką garvežių, geležinkelio vagonų, amunicijos transportų ir kt. Šios rūšies bombos panaudotos pirmą sykį Korėjos fronte.

Nežiūrint didelės JT kariuomenės aviacijos persvaros, raudoniesiems ligi šiolei vis pavykdavo persikelti per upes. Kaip iš gen. MacArthuro štabo pranešimo matyti, jau pavyko nustatyti jų sėkmingų persikėlimų paslapti. Pasirodo, čia raudonieji naudoja sovietų jau 2 pas. karo metu su vokiečiais taikyta taktika statyti povandeninius tiltus. Jie naktimis iš sienojų pastato vandenyje tiltus, kurie yra žemiau vandens paviršiaus, ir tuo būdu lėktuvų nepastebimi. Per Naktong upę jiems pavykę jau pasistatyti ir antrąjį tiltą.

Jungtinių Tautų pagalba Korėjai tebevyksta, nežiūrint Maliko pasipriešinimo Saugumo Taryboje. Jungtinių Tautų gen. sekretoriaus Trygve Lie asmeniškas atstovas pulk. Alfred K. Katz, kuris yra specialiai išvykęs į Tokio, padėti Korėjoje laiko rimta, bet jokiu būdu ne kritiška. Jis pabrėžia, kad kovos dvasia karių tarpe yra labai gyva. Jis apvažiavo frontą ir palaiko nuolatinį ryšį su gen. MacArthuro štabu.

Jis JT gen. sekretoriaus atstovui Lake Succese pranešė, kad paskutiniuoju metu žuvo fronte du britų karo korespondentai ir JT Korėjos Komisijos narys — Indijos atstovas pulk. Unni Navar. Tai ligi šiolei pirmasis Jungtinių Tautų atstovas, žuvęs Korėjoje. Jų džypas užvažiavęs ant minos ir sprogęs. Kartu su šiais dviem spaudos atstovais bendrai žuvusių korespondentų skaičius čia siekia jau 8. Du kiti yra dingę, o dar du patekę į nelaisvę.

Dar šią savaitę Washingtone buvo iškilęs sumanymas pareikalauti iš gen. MacArthuro, kad šis įvestų cenzūrą spaudos korespondentams, kurie kartais paskelbia žinių, turinčių didelės svarbos priešui. Taipgi ir karininkai, Washingtono manymu, turėtų susilaikyti nuo kariškai svarbių žinių pasakojimo. Nežinia, ar gen. MacAarthur šio siūlymo paklausys, nes jis reikalauja tuo atveju ir pačiose Jungtinėse Valstybėse spaudos cenzūrą įvesti.

Norvegija tik ką pranešė Korėjon siunčianti 10,000 to laivą, kuris jau yra pakeliui. Šiuo metu Korėjoje kovoja Australijos, D. Britanijos ir Kanados laivai ir lėktuvai. Žadama ir sausumos kariuomenė. Filipinai siunčia tankus ir kitokią medžiagą, pažadėjo pėstininkų. Turkija pasiūlė 4,500 vyrų, o Siamas — 4,000 vyrų, bet, paskelbęs savanorių registraciją, ją turėjo sustabdyti, nes jau apie 11,000 užsirašė. Pietų Amerika dar neatsiliepė. Iš jų tik Nikaragua svarsto 4,500 vyrų atsiųsti.

— Rugsėjo 26 d. Paryžiuje prasidėsianti UNESCO konferencija, kurios svarbiausias uždavinys bus pasirūpinti pagalba Pietų Korėjos civiliais gyventojais.

AR JAV UŽSTOS PABALTIJĮ?

Iš Washingtono Associated Press pranešė, kad Valstybės Departamente pareikšta, jog šiuo metu yra svarstoma oficialiai Jungtinėse Tautose iškelti skundą prieš Sovietų Rusiją dėl jos vykdomų tautų naikinimo ir masinių trėmimų Pabaltijo kraštuose.

Šia prasme Valstybės Departamentas yra atsakęs diplomatiniams atstovams tų kraštų, kurių okupacijos de jure Jungtinės Amerikos Valstybės niekad nėra pripažinusios.

Kaip žinia, liepos 27 d. Lietuvos, Latvijos ir Estijos diplomatai įteikė Valstybės Departamentui memorandumus, pabrėždami juose masinius tų kraštų gyventojų trėmimus ir politinį bei religinį lietuvių, latvių ir estų persekiojimą.

Prie šio Associated Press spaudos pranešimo reikėtų pridurti, kad tai jau nepirmas Pabaltijo valstybių diplomatų memorandumas JAV Valstybės Departamentui. Ligi šiolei į juos buvo tik mandagiai atsakoma, bet nesiimta jokių konkrečių žygių. Gal gi dabar Valstybės Departamentas imsis konkrečios iniciatyvos?

INDIJA SIŪLO KORĖJOS TAIKOS PLANĄ

Saugumo Taryboje, nesusitariant Korėjos klausimu, Indijos delegacijos pirmininkas Benegal N. Rau pasiūlė savo vyriausybės planą, kad Saugumo Taryba įpareigotų savo sąstate esančias mažąsias valstybes paruošti Korėjos taikos projektą.

Šin taikos plano parengimo komitetan įeitų Indija, Jugoslavija, Kuba, Egiptas, Norvegija ir Ekvadoras. Jos savo planą patiektų Saugumo Tarybos pilnačiai. Svarbiausias dalykas, jo manymu, būtų tas, jog šios Saugumo Tarybos narės galėtų posėdžiauti viešai ar slaptai, ir niekieno netrukdomos galėtų išsikalbėti.

Savo projekte Indijos atstovas nenurodė konkrečiai, kokios rūšies tas planas turėtų būti, jis tik pabrėžė, kad, tuo atveju, jei jis bus pakankamai paremtas, jis tą planą oficialiai įteiks Saugumo Tarybai.

Sovietų atstovas Malikas ketina tuo reikalu susirišti su Maskva. Jungtinių Amerikos Valstybių atstovas Warren Austin Indijos siūlymą teigiamai vertino, primindamas, kad JAV sutinkanti svarstyti kiekvieną projektą, kuris vestų prie galimybės, kad Korėjos tauta pati galėtų valdytis. Jo manymu, tolimesnis tokio pasiūlymo kelias turėtų eiti prie tikslo visame pasaulyje užtvenkti kelią agresijai.

Prancūzijos atstovas taipgi teigiamai apie planą atsiliepė. Britai pasisakė irgi remsią kiekvieną konstruktyvią mintį.

Tuo tarpu dar nežinia, ar šis Indijos planas taikingai išspręsti Korėjos reikalus, pasibaigs taip, kaip pasibaigė ir visos ligi šiolei taikingosios misijos.

RUSŲ AGENTUI NEPAVYKO SUVILIOTI

Iš Wismaro pranešama, kad Sovietų Rusijos pasiuntinybės Kopenhagoje agentas, kuriam pavesta rūpintis Danijoje esančių pabaltiečių repatriacija, turėjęs didelę nesėkmę.

Šis rusų agentas, Danijoj besilankydamas pabaltiečių gyvenamuose butuose, įkalbinėja juos grįžti pas tėvelį Staliną. Vienas pabaltietis, kurio pavardės neskelbiama, sutikęs repatriuoti tuo atveju, jei agentas jam suteiks žinių apie jo tėvą, gyvenantį Pabaltijyje. Po kelių dienų grįžęs rusų agentas, pranešė, kad jo tėvas tikrai gyvenąs savo ūkyje ir jam, kaip ir jo šeimai, nieko netrūksta. Jie visi laukią ir jo sugrįžtant. Tada pabaltietis, prapliupęs juokais ir atidarydamas rusų agentui duris, pasakė: "Nešdinkis lauk, brolyti, nes mano tėvas miręs prieš 20 metų. Aš jį pats palaidojau, o tėvynėje dabar aš neturiu jokių giminių".

TIK STIPRŪS VAKARAI GALI ATBAIDYTI SOVIETUS, — SAKO WINSTON CHURCHILL

D. Britanijos karo laikų ministeris pirmininkas Winston S. Churchill Strassbourge posėdžiaujančiam Europos Tarybos patariamajam susirinkime pravedė savo pasiūlymą sudaryti bendrą armiją Vakarų Europai ginti. Šis jo pasiūlymas priimtas 89 balsais prieš 5, 27 nariams susilaikius. Ta proga pasakytoje kalboje Winston S. Churchill pasakė: "Neskaitant JAV atsparos punktų Anglijoje, ligi šiolei dar nieko nenuveikta, norint sudaryti veiksmingą apsaugą prieš komunistų kariuomenę, jų tankų ir lėktuvų mases".

Toliau jis išsireiškė, kad atominės bombos panaudojimas ateinančio karo metu prislėgtajai rusų tautai suteiktų galimybę jai pačiai savo jėgomis išsilaisvinti iš vergijos, kuri yra žiauresnė už caro laikų.

Bendrai visa jo kalba, kaip jau ir anksčiau jis buvo keliom progom išsireiškęs, buvo daugiau pesimistiška. Jis dabar pakartotinai pabrėžė, kad Europa kuo greičiausia turi paruošti gynybos frontą. D. Britanija ir JAV turi padidinti savo armijos kontingentą. Prancūzijai reikia vėl organizuoti savo garsiąją kariuomenę. Visi kiti: Italija, Graikija, Turkija, Belgija, Olandija ir Skandinavija čia turi įnešti kiekviena savo dalį.

Savo kalboje jis Vokietijos nepaminėjo. Kaip žinia, dabar eina ilgi pasitarimai ir dėl jos įtraukimo. Vėliau spaudai duotame pareiškime jis pabrėžė, kad ir Vokietijai jau prieš metus buvęs laikas Jungtinių Europos Valstybių tarpe būti.

Palyginęs sovietų karines jėgas Europoje su Vakarų jėgomis, jis pareiškė, kad esanti tiesiog baisi padėtis, nes jų santykis esąs kaip 7 prieš 1. Po 1945 metų karo sovietai, nė vieno kareivio nepraradę, savo valdžion perėmė daugiau kaip pusę Europos ir Kiniją. O artimiausias jų tikslas šiuo metu esąs Tibetas.

Esą, sovietus atbaidyti tegali tik Vakarų jėgų skubus priešpastatymas. Churchillio nuomonė palaikoma ir Washingtono sluoksniuose. Betgi ta pati D. Britanija priešinasi prancūzų pasiūlymui Vakarų Vokietijoje padidinti okupacinės kariuomenės skaičių.

Washingtone esama įsitikinimo, jog Vakarų Europos valstybių nuolatytasis ir paskelbtasis karo biudžetas esąs per mažas veiksmingai kovos akcijai prieš komunistinį užpuolimą. Be to, esą, tuose planuose tendencija per daug tikėtis finansinės pagalbos iš Jungtinių Amerikos Valstybių.

Manoma, kad valstybės sekretoriaus Dean Achesono pavaduotojas Šiaurės Atlanto Pakto taryboje Charles M. Spofford paspaus Europos valstybių vyriausybes karinį biudžetą dar labiau padidinti. Rugpiūčio 22 d. jis vėl išvyksta dalyvauti tolimesniuose Atlanto Pakto atstovų pasitarimuose.

Ligi šiolei jau 8 valstybės pranešė JAV vyriausybei savo karo biudžetą. Kanada tuo tarpu paskelbė parlamente savo ginklavimosi planus, bet smulkmenų nepatiekė. Portugalijos atsakymo laukiama tik naujam kabinetui susidarius, nes biudžeto klausimai pareikalavo senojo pasitraukimo. O 12-oji Atlanto Pakto valstybių narė Islandija iš viso neturi savo kariuomenės.

Dabar laukiama rugsėjo 15 d. New Yorke įvyksiančios Atlanto Pakto valstybių užsienių ministerių konferencijos, kurioje bus galutinai aptartas koordinuotas gynybos planas.

Belgai prisaikdino princą Baudouin

Dvidešimtuosius metus amžiaus einantį princą Baudouin, kurio naudai abdikavo jo tėvas Leopoldas III, abeji parlamento rūmai prisaikdino kaip princą regentą.

Leopoldas tikrumoje abdikuos tik 1951 m. rugsėjo 7 d., kada princui sukaks 21 metai amžiaus, o tuo tarpu jis dar tebenešios karaliaus titulą. Visą tautą per radiją Leopoldas prašė burtis apie "jo mylimąjį sūnų".

Netrukus po priesaikos, krašto valstybės ministeris pirmininkas Jean Duvieusart įteikė formalų savo kriksčionių - socialų ministerių kabineto atsistatydinimą. Naujasis premjeras yra irgi tos pačios partijos žmogus, senatorius Joseph Pholien ir tos pat rūšies naujasis kabinetas.

Pabaltiečiai iš Švedijos atvyko į Kanadą

United Press praneša, kad 400 to talpos laivu "Goran" rugpiūčio 12 d. į Quebeką (Kanadą) atvyko 123 pabaltiečiai, visą mėnesį plaukę iš Švedijos. Jie šiuo metu sulaikyti imigracijos įstaigų, kurios turės nuspręsti, ar jie galės čia toliau pasilikti.

Pabrėžiama, kad to laivo keleiviai yra latviai, estai ir lietuviai, Švedijoje dirbę 6 metus ir už sutaupytuosius $13,000 pirkęsi laivą, kuriuo pasiekė Kanados krantus.

IŠ VISO PASAULIO

— JAV krašto gamyba per antrąjį šių metų ketvirtį pasiekė rekordo. Pagaminta už 270 bil. dol.

— New Yorko miesto meras William O'Dwyer paskirtas JAV pasiuntiniu Meksikoje.

— JAV uosto darbininkai atsisakė iškrauti britų laivą "Parthia", kuris čia atvežė vėžių, tvirtindami, kad nereikią padėti Rusijai iš JAV uždirbti. Britai aiškino, jog šie vėžiai esą jų. Kadangi jų gyventojams jie buvę perbrangūs, jie pardavę juos JAV.

— Jugoslavijoje užbaigta pirmoji penkmečio plane numatyta autostrada, jungianti krašto sostinę Belgradą su Agram miestu. Ji yra 480 km ilgio.

— Bavarijoje, Vokietijoje, nusileido čekų prekybinis lėktuvas su penkiais asmenimis. Sakoma, kad keleivis, ginklu grasydamas pilotui, privertęs jį skristi į Vokietiją.

— Iš Vatikano pranešama, kad Popiežius Pijus XII dogmatizavo tikėjimo tiesą apie Marijos dangun ėmimą.

— Tautinės Kinijos žinių agentūra skelbia, kad 800,000 Kinijos komunistų kariuomenės sukoncentruota ties Tibeto siena ir laukia įsakymo pulti. Taip pat tvirtinama, kad kinų komunistai pristatę 200,000 vyrų į Vietnamį kovoms prieš prancūzus.

— Europos Tarybos nariai siūlo sukurti Afrikos Jungtines Valstybes bendradarbiauti su Europos Jungtinėmis Valstybėmis.

— Pereitą savaitę FBI suėmė Ethel Greenglass Rosenberg, kaip atomo šnipinėjimo aferos dalyvę. Tai Juliaus Rosenbergo žmoną ir sesuo David Greenglasso, kurie kaip šnipai jau buvo suimti anksčiau.

— Britų sosto įpėdinė princesė Elzbieta pagimdė dukterį. Jos pirmajam kūdikiui princui Charles šiuo metu yra 21 mėn.

— Britų imperijos karinei padėčiai aptarti britų parlamentas susirenka rugsėjo 12 d., bet ne spalio 17 d., kaip buvo anksčiau nutarta.

— Du karo laivus — naikintojus, abudu po 1,240 to talpos, JAV.

Amerikos Lietuvių Savaitė

CHICAGOJE ATIDARYTA LIETUVIŲ DAILĖS PARODA

CHICAGO, ILL. — Lietuvių Dailės Paroda atidaryta rugpiūčio 13 d. ir vyks iki rugsėjo 24 d. Muziejaus auditorijoje įvyko atidarymo posėdis. Kalbėjo Chicago Historical Society muziejaus direktorius Angle, prel. Burba, konsulas P. Daužvardis. Dailininkų vardu žodį tarė Adomas Varnas.

Pabaigoje buvo pristatytas Parodos Tvarkytojas ir jos vyr. globėjas adv. A. Olis, kuris pasveikino susirinkusius ir pareiškė viltį, kad per lietuvių kultūros garsą plis ir didysis Lietuvos laisvės troškimas.

Po filmos iš tremtinių gyvenimo, svečiai apžiūrėjo eksponatus.

Ryšium su atidarymu, Parodos tvarkytojas adv. A. Olis Chicagos lietuvių spaudai davė viešą pareiškimą, kuriame nupasakojo parodos kelius iš tremties iki New Yorko ir Chicagos.

Vienerių metų bėgyje Lietuvių Dailės Paroda išstatyta trijose vietose: praėjusių metų rudenį New Yorko centre 5 savaites, šių metų pavasarį Waterburyj 4 savaites, o dabar nuo rugpiūčio 14 d. ji rodoma Chicago Historical Society Muziejuje 6 savaites.

Kas bet kur yra turėjęs reikalų su parodos organizavimu ir pravedimu, tas žino gerai, kad tame darbe susiduriama su moraliniais ir materialiniais sunkumais. Tie visi sunkumai galėjo būti įveikti tik Amerikos lietuvių visuomenės jautriu ir beveik visuotiniu pritarimu parodos reikalui ir gana dosniu jos parėmimu.

Parodai remti susidarę įvairiose lietuvių kolonijose komitetai padėjo paskleisti jos garsą ir reikšmingai prisidėjo prie finansinės naštos palengvinimo. Br. Budginas Chicagoj, dr. M. Colney. Waterbury, ponia Kielienė Worcesteryj ir ponia H. Rauby Detroite buvo tų komitetų varikliai.

P. Augiaus — Žemaičių Kalvarijos

Chicago Historical Society muziejaus direktorius Mr. Angle ir visa muziejaus vadovybė suprato reikalą parodyti Chicagos gyventojams lietuvių tremties meną. Muziejaus vadovybė paskyrė patalpas parodai be jokio atskiro mokesčio. Tuo būdu Lietuvių Dailės Parodos Chicagoje išlaidos ypatingai sumažėja. Jos biudžetas tesieks tik apie 2,000 dol. Jį tikimasi sudaryti iš parodos leidinių ir lankytojų aukų.

Ryšium su spaudoje pasirodžiusiais priekaištais parodai, adv. A. Olis paaiškino:

— Man rodos, kad jie yra kai kurių dailininkų asmeninių ambicijų, tikrenybės nepažinimo ir iš dalies piktos valios vaisius. Neseniai skaičiau vieno asmens iš Waterburio viešą pareiškimą, kuriame jis teigia, kad "beveik visos parodos naudai surinktos lėšos nuėjo į ALT Sąjungos kasą." Aš nežinau, ar tas asmuo yra buhalteris ar dailininkas, bet jo tvirtinimai plaukia tikrai iš jo piktos valios. Nė vienas centas nenuėjo į s-gos kasą. Priešingai, sąjunga per savo skyrius yra įnešusi parodos reikalams apie 700 dolerių, o iš sąjungos centro kasos išmokėta parodos išlaidoms padengti apie 1,000 dol. Pasakyti, kad visų rinkti pinigai nuėjo į "sąjungos kasą" — gali tik tas, kam iš viso teisybė nerūpi, kas nemoka atskirti savo asmeninių reikalų nuo bendrųjų ir kas pats Dailės Parodoj nieko kito nemato, kaip tik pasipelnijimą.

— Paroda, kaip sakiau, ir New Yorke ir Waterbury ir čia Chicagoje nebuvo ir nebus naudojama vienos kurios srovės reikalui. Iš jos nekrauna sau jokio kapitalo jokia srovė. Parodos komitetuose dalyvavo žmonių iš visų srovių ir niekas niekados neturėjo pagrindo primesti parodai sroviškumo.

PENKERI METAI DETROITO "AMERIKOS LIET. BALSUI"

DETROIT, MICH. Šiemet liepos 29 d. suėjo penkeri metai, kai iš Detroito radijo stoties WLIB pasigirdo lietuviškas žodis ir muzika. Tais laikais, 1945 m., tik ką karo audrai praūžus, kada Maskvos tironų garbinimas buvo neįyginant mados reikalas, kada ir mūsų tautiečių dalis dar nežinojo apie savo pavergtos tėvynės kančias ir žavėjosi raudonųjų propagandos melais. Tuometinėj Lietuvai Vaduoti Sąjungoj kilo mintis radijo bangomis pasiekti kiekvieną šios kolonijos lietuvį ir pasakyti jam tiesą, kas dedasi Lietuvoj, ką daro pavergėjai.

Pavyko suburti visų srovių patriotiškai nusiteikusius tautiečius, ir buvo įkurta klubas, pavadintas "Amerikos Lietuvių balsas". Klubas sau tikslu pasirinko žadinti tautinį susipratimą ir kovoti su Lietuvos pavergėjais.

Klubo steigėjais buvo: W. A. Kersavich, A. M. Joy, R. J. Valatka, H. Rauby, P. Medonis, J. Tamošiūnas, J. Dailyda, Sims, A. Kizis. Tai buvo tuometiniai ir, žinoma, dabartiniai žymiausi Detroito visuomenininkai.

Ant jų pečių gulė visa darbo našta. Raudonieji rusų pasekėjai, taipgi nesigailėjo piktos valios. Bet šiandien, minint veiklos penkmetį, galima gėrėtis nuveiktais darbais. Klubo išlaikoma lietuvių radijo valandėlė, kuri transliuojama kiekvieną šeštadienį, padarė gražią pažangą. Taip pripratom, taip suaugom su ja, jog kitus reikalus tvarkomės taip, kad ją būtinai išklausytume. Tai Detroito lietuviško gyvenimo pulsas, kurį stipriai jaučiame.

Dabar klubas yra išaugęs į stiprią organizaciją su gausiu narių skaičium, turi didelį ir plačiai jau žinomą choą, vedamą komp. Br. Budriūno bei tautinių šokių grupę, vedamą Zaganevičienės. Klubo koncertai ir parengimai pasidarė tradiciniai ir sutraukia daugiausia žmonių.

Klubo materialinė padėtis yra gera, net įstengiama remti kitus, pvz., BALFą. Ateity ketinama išleisti laikraštį.

Radijo programose lietuvių kalba žymiai pasitąisė. Visoki "tapkočiai" "naktaizos" ir kiti savo laiku šaunūs žodeliai čia jau neberanda vietos. Tai dabartinio radijo pranešėjo V. Saladžiaus nuopelnas.

Šiame dideliame darbe sunkiausia našta tenka Helen Rauby, klubo pirmininkei ir radijo programos vedėjai. Bet ji, kaip žymi visuomenininkė, savo giliu patyrimu ir energija įveikė nevieną sunkią krizę. Jai talkininkauja taipgi žinoma visuomenininkė Marija Sims, o muzikinę dalį prižiūri komp. Br. Budriūnas.

A. Pateikis

MANO ĮSPŪDŽIAI IŠ MAINE VALSTYBĖS

Nuo to laiko, kai aš pirmą kartą turėjau progos pamatyti įspūdingą gamtos grožiu apdovanotą Maine valstybę, praėjo 25 metai. Bet šis Naujosios Anglijos kampelis, apsuptas aukštų kalnų, pušynų ir beržynų, man ypač krito į akį. Niekad neužmiršiu tų vasaros rytų, tos deimantu spindinčios rasos, tų paukščių čiulbėjimo, girios ošimo, to tyro oro, kuris buvo toks malonus didmiesčio gyventojui.

Jaunas būdamas niekad nesitikėjau patekti į šį ramų Mexico arba Rumford kampelį. Bet, štai, 1925 metais aš susipažįstu su lietuvių šeimos dukra, kurios vardas Mamie... Neilgai trukus mudu atsiduriame bažnyčioje, kur tampame vyras ir žmona. Ar nuostabu, kad aš su tokia nepaprasta meile atsimenu šį mažą miestelį ir jo gamtą?

Praeitą liepos mėnesį mudu su žmona nutariame vėl aplankyti savuosius, pamatyti seniai nematytus draugus. Ir mes vėl čia, Ruxbury ežero pakrantėje, ponios Goodoff (mano uošvės) vasarnamyje. Ir vėl tas pats medžių ošimas, paukščių dainos ir malonūs draugai...

Ypač paminėtinas Vladas Balčiūnas, kurio draugiškumas man taip gyvai priminė Lietuvos žmonių vaišingumą ir meilę. Besikalbėdamas su juo, aš grįžau į tolimą praeitį, į seniai paliktą tėvynę Lietuvą, kurios niekaip negaliu užmiršti. O, kaip širdis norėtų dar nors kartą ją pamatyti... Deja, gal jau neteks...

Tos dvi savaitės praėjo kaip dvi valandos. Nė nepajutome, kaip jau vėl reikėjo grįžti į Youngtown, Ohio. Liūdna buvo skirtis su giminėmis ir draugais, kurie čia mums buvo tokie malonūs. Niekad neužmiršiu tų valandų, praleistų drauge su Vladu Balčiūnu, kuris mane čia, Wells ežere, mokė žuvis gaudyti...

Baigdamas, noriu dar pažymėti, kad, trečiojo pasaulinio karo debesims renkantis, Maine valstybė būtų patogiausia vieta pasislėpti nuo atominės bombos.

S. B.

Frumpai

Vokalinės Muzikos Albumą "Lietuvių Žinios" išleido ryšium su kompozitoriaus Juozo Stankūno 25 metų muzikos darbo sukaktimi.

Charles C. Cabot, lietuvis teisėjas, Bostono Advokatų Sąjungos išrinktas valdybos pirmininku 1950/51 metams. Advokatas A. O. Šalna paskirtas "Unlawful Practice of the Law" komisijos nariu. Ši Sąjunga yra viena seniausių ir stipriausių advokatų sąjungų Amerikoje.

Baleto šokėja V. Adomavičiūtė, tik ką atvykusi iš tremties, staiga mirė Boston, Mass. Velionė Lietuvoje dirbo valstybiniame teatre, o tremtyje Vokietijoje dalyvavo baleto artistų veikloje.

Dr. O. Norem, buvęs JAV ministeris Lietuvai, yra Lietuvių Dienos Los Angeles iniciatorius ir rengėjas. Jam talkininkauja iš vietos lietuvių sudarytas komitetas. Lietuvių Diena įvyksta rugpiūčio 20 d. dr. O. Norem rezidencijoje.

Donatas Buračas, neseniai iš Vokietijos atvykęs tremtinys, Baltimorės Maryland dailės institute šių metų mokslo pabaigoje laimėjo antrąją premiją — 150 dol.

Lietuvių Naujienos
Mėnesinis žurnalas
Leidžia ir redaguoja J. Gustis. Prenumerata metams 1 dol.
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

DR. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIĖMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

KONČIAUS BIČIŲ ŪKYJE
galite gauti tikro liepų žiedų medaus. Didelė 5 svarų stiklinė už 2 dolerius. Kreipkitės:
L. KONČIUS,
No. Abington, Mass.

Lietuviai Kanados tautinėje parodoje

Šiemet rudenį, kaip ir kiekvieneriais metais, Toronte įvyksta Kanados Tautinė Paroda, kurion pakviesti dalyvauti ir Kanados lietuviai, perniai toje parodoje atkreipę didžiausį publikos dėmesį.

Dail. Anastazija Tamošaitienė, kuri ir šiemet toje parodoje demonstruos lietuvių tautinį meną, informuoja, kad šiemet lietuviams šioje parodoje skiriamas dvigubai didesnis pavilijonas, negu perniai.

Rugpiūčio 22 d. dail. A. Tamošaitienės Studija išvyksta su eksponatais į Toronto, kur bus tris savaites. Dailininkė sako, jog šiemet lietuviškąjį pavilijoną norima įrengti naujais kilimais ir audeklais bei kitais pritaikomojo meno darbais, kad skirtųsi nuo pernykštės parodos ir būtų dar įspūdingesnis.

METINĖ SLA 7-TO APSKRIČIO IŠVYKA

WILKES BARRE, PA. Tai bus didelė pramoga, kurios šios apylinkės lietuviai laukia. Tai bus Wyoming Klonio SLA Lietuvių Diena.

Ši didelė ir smagi gegužinė įvyks sekmadienį, rugpiūčio 27 d., Rocky Glen parke.

Per šį metinį 7-to apskričio pikniką suvažiuoja daug Wilkes Barre ir Scrantono apylinkės lietuvių, kurie tą dieną čia susitinka savo senus pažįstamus. Girkšnodami alutį, pasidalina naujienomis ir bendrais prisiminimais.

Kiti, būriais sustoję, dainuoja įvairias dainas. Jaunimas irgi nenuobodžiauja. Parke yra visokių pramogų vietų ir geras ežeras maudytis.

AUKSINĖS ŠAKNELĖS

Auksinės Šaknelės (Golden Seal) yra didelė vertės vaistas nuo kataro, baltųjų, sėklos nu bėgimo, gimdos nuslūgimo, akių uždegimo, nuo rožės, nuo drugio, nuo kepenų gedimo, nuo skilvio ir kitų vidurinių skaudulių, nuo sugedusios burnos. Auksinės Šaknelės veikia tiktai nesveiką kūno dalį, kuri serga. Kitaip sakant, jos gydo visokias ligas. Ir tai ne mūsų pasakyta, bet taip sakoma visoklose daktariškose knygose. Puodukas verdančio vandens ir šaukštukas sutrintų Auksinių Šaknelių, gert po čerkutę kelis kartus perdien, arba plauti sergančias kūno dalis. Svaras Auksinių Šaknelių kainuoja $15.00. Perkant mažiau, uncija kainuoja $1.00.

ALEXANDER'S CO.
414 West Broadway
South Boston 27, Mass.

CASINO GARDEN RESTORANAS
William ir Mary Lang, *Sav.*
AMERIKONIŠKI IR LIETUVIŠKI VALGIAI
SALĖ PRAMOGOMS IR PARKAS VASARAI
Šokiai penktadieniais ir šeštadieniais, grojant pirmos rūšies orkestrui.
128 NORTH ELM ST.,
WATERBURY, CONN.
Tel.: 4-9920

Kiekvienas savo motulėms stengiamės atsidėkoti už jų triūsą mus užauginus. Šiuodvi senutės neturi vaikų, todėl jos vargsta tremtyje. Padėkime joms per BALFą.

A. PAKENAS AND SONS
SIUVYKLA IR VALYKLA

A. Pakenas

Mes siuvame, taisome ir valome drabužius pačiomis moderniausiomis mašinomis ir priemonėmis.

Mūsų gamybos ir medžiagos kokybė, palyginti, yra geresnė, negu kitur.

Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai

UŽSAKYMUS PRIIMAME IR IŠ KITUR

Krautuvė
138 E. MAIN ST.
Dirbtuvė
110 BROOKSIDE AVE
AMSTERDAM, N. Y.
Tel. 1321
Tel. 5083

"Pioneers in Radio and Electronics Since 1920"
FADA
Television

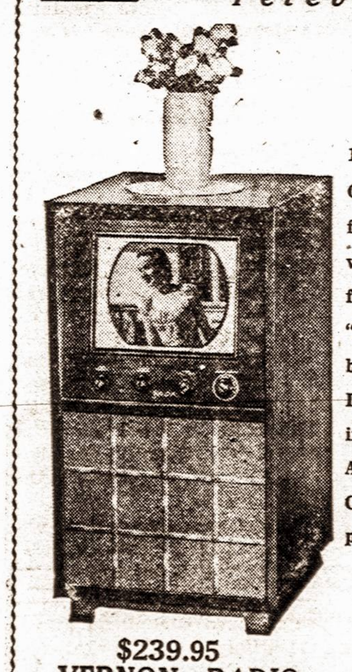

12½ In . . . 91 Sq. In. GLARE-FREE grey-face filter glass screen. Better viewing, filt-back angle front panel. Built-in "FADE-SCOPE" Antenna... beautiful mahogany veneer DeLuxe custom-built cabinet console . . . featuring AC Automatic Gain Control circuit. Sensational performer in all areas.

$239.95
VERNON RADIO and TELEVISION
PARDUODAMA IR TAISOMA
JUOZAS BUČINSKAS, Sav.
64 Vernon Street, Worcester, Mass.
Tel. 6-1759.

WHITE HALL HOTEL
PETER ČESNULIS, savininkas
2 barai, restoranas, salės parengimams
NEW TOWN, PA. Tel. 9981

NEW BRITAIN, CONN.
Quality Market
VICTOR ABECUNAS, Sav.
356 Park Street
Hartford Ave. Restaurant
ANDRIUS ŠVIRINAS, Sav.
36 Hartford Avenue
A. PETRAUSKAS
Restoranas ir viešbutis
Įvairūs gėrimai, geras maistas, puikūs kambariai
92 CHURCH STREET,
Paul's Restaurant
Paul Višniauskas, Sav.
pirmos rūšies maistas
Įvairiausi gėrimai.
31 Spring Street
JOHN B. VARKEL
PACKAGE STORE
Degtinė, vynas ir alus
411 Stanley Street
Tel.: 9-8218

C. WILLIAM KACHAUSKAS
Laidotuvių Direktorius
637 Washington Boulevard
Baltimore, Md.
Telefonai:
LExington 5714
MUlbery 8617

WALTER'S CAFE
W. Medveckas, Sav.
Degtinė, alus ir vynas
1124 W. Pratt St.
Baltimore, Md.

Garden Hotel Cafe
A. ZINZELETA, Sav.
Geri gėrimai ir užkandžiai
švarūs kambariai
612 E. Lombard St.
BALTIMORE 2, Md.
LExington 8229

Juozapaitis Cafe
Restoranas ir Baras
18 S. Fremont St.
Baltimore, Md.

SIMAS GURINSKAS
Restoranas ir Baras
210 E. Eutow St.
Baltimore, Md.
Tel. PLaza 6313

BOSTON BAKING CO.
J. Tamošauskas
B. Andriušaitis
Lietuviška duona ir pyragaičiai
Pristatoma į namus ir krautuves
8 Ames St., Lowell, Mass.
Tel. 2-6797

BEE HIVE RESTAURANT
Wm. A. Aliukonis, Sav.
Alus, pirmos rūšies maistas
Kviečiami svečiai, atvykę iš kitų valstybių.
56 High St., Nashua, N. H.

DIAMOND CAFE
V. B. Santeckas ir V. Bukauskas, sav.
Alus, degtinė, vynas
305 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.
SO 8-9094

IDEAL PHARMACY
"The Friendly Drug Store"
V. G. Skrinska,
B. S., Reg. Pharm.
Visais sveikatos reikalais kreiptis į lietuvišką vaistinę asmeniškai arba laiškais.
29 Kelly Square,
Worcester, Mass.
Tel. 3-4840.

LIETUVIAI PASAULYJE

Dr. D. Jasaičiui išvykstant į JAV, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininku Vokietijoje paskirtas buvęs jo pavaduotojas prov. Makauskas.

Dipl. inž. P. Zundė paskirtas Lietuvių Bendruomenės atstovu — ryšininku prie pabėgėlių ministerijos Bonnoje.

12,000 lietuvių tremtinių kortelių su asmens žiniomis iš Vokietijos pasiųsta į JAV. Vokietijoje pasiliks Centrinėje Kartotekoje tik tų asmenų kartotekos, kurie niekur neišemigruos.

36 veiklos metų sukaktį minėjo šiemet vasarą Susivienijimas Lietuvių Argentinoje. Draugijos tikslas panašus į Susivienijimą Lietuvių Amerikoje.

Valerijus Sruoga, su kitais trimis geologais, amerikiečių firmos komandiruotas, iš Buenos Aires išvyko į Neugen ir Rio Negro teritorijas geologinių tyrinėjimų.

Inž. Jonas Čekanauskas yra pirmasis lietuvis, kuris užmezgė tiesioginius ryšius su Vakarų Vokietijos firmomis, užsisakydamas 3 naujas mašinas savo varžtų ir veržeklių fabrikui Avellanedoje.

Pirmąją Brazilijoje novelių knygą išleido "Žinių" leidėjas Al. Bumblis, talkininkaujamas "Garnio" (jumoro žurnalo). Knyga vadinasi "Kraujas ir Kerštas". Ją parašė Vl. K. Žvagutis.

Rašytoja Karolė Pažeraitė iš Brazilijos ruošiasi išvykti pas Australijoje gyvenantį brolį.

Lietuviškos skautijos organizaciniams reikalams aptarti bei veikimo gairėms nustatyti Kanados Rajono Vadas rugsėjo mėn. pradžioje Toronte šaukia skautų vadų suvažiavimą.

Marijona Stravinskienė, 70 metų amžiaus senutė, perėjo emigracinę stovyklą Vokietijoje (Ludwigsburge) ir išvyko pas savo gimines.

"Ši paroda buvo jaudinantis supažindinimas su moderniuoju lietuvių menu", šitaip apie dail. Tel. Valiaus iniciatyva suorganizuotąją lietuvių grafikų parodą Toronte išsireiškė Toronto universiteto prof. Ronald Bates.

Ir Panamoje yra lietuvių

Laikraštininkas V. Paškevičius, kuris Pietinėje Amerikoje renka diplomatų ir valstybės vyrų nuomones apie ateities politiką ir žada išleisti atskirą knygą, Panamoje užtiko šiuos lietuvius:

Klemensą Džibaltauską, uteniškį vargonininką ir pianino muzikos mokytoją, kuris Panamoje su šeima gyvena nuo 1926 metų.

Povilą Ragauską, kilusį iš Lazdijų, krautuvininką, gyvenantį Panamoje nuo 1928 m.

Joną Sabą, čia dirbantį mechanikos darbą, ir **M. Lachmaną,** kilusį iš Ukmergės apskr. ir nuo 1922 metų besiverčiantį prekyba.

Psktn. K. Vaitkevičius suorganizavo ir vadovavo D. Britanijos lietuvių skautų stovyklai.

TAIP MES GALVOJAME!

Dr. V. Dambrava

New Yorko lietuviškoji visuomenė jautriai reagavo į Dirvoje talpintą anoniminį "amerikiečių moterų iš USA" laišką, kuris tiek neapykanta persunktu turiniu, tiek ciniška forma ir juokinga argumentacija visus lietuvius įžeidė. Kalbos iki šios dienos įsisiūbavusios.

Laiško pradžioje šios "amerikietės moterys", pasiuntusios iškarpą su straipsniu, kaip vienas 19 m. lenkas — ateivis pasisiūlė savanoriu kovoti Korėjoje, klausia, kiek gi lietuvių savanorių rengiasi eiti padėti JAV kovoti prieš komunizmą. Štai, kelios netaisyklinga anglų kalba ir daug didesnių skaičiumi klaustukų, kaip čia pakartojama, rašytojo anoniminio laiško ištraukos: "...Mums atrodo, kad lietuviai bėgo iš savo krašto, milijonai jų (? V. D.), ir mes maitinome juos penkerius metus, kada mūsų vyrai žuvo, o moterys rūpinosi vaikais ir dirbo dirbtuvėse. Dabar jūs gavote pagalbą iš mūsų atvykti čia ir ką gi jūs rengiatės daryti????? Sėdėti užpakaly ir leisti mūsų vyrams vėl kovoti už jus??? Mes, amerikietės moterys jaučiame, kad lietuviai vėl bėgs ir rūpestingiausiai pasistengs, kad išvengtų ėjimo į fronto linijas. ...Mums gėda dėl jūsų, tikra gėda. Mes jaučiame, kad jūs nespausdinsite šito laiško???? Jūs pasislėpsite už moterų sijonų. Ar tiesa????? Parodykite, kad esate vyrai, kaip mūsų USA vyrai. Jūsų amerikietės moterys iš USA".

Kadangi šis klausimas plačiai diskutuojamas mūsų tarpe, pravartu pasakyti atvirai dėl šio anoniminio laiško, kuris, atrodo, ateiviams ir buvo rašytas.

Mes esame įžeisti, nes dar niekas (be šių "amerikiečių moterų") nedrįso tvirtinti, kad lietuviai yra bailių, už šluotos pasislėpusių didvyrių tauta. Ir kovoje prieš komunizmą mūsų tauta buvo iki šiol ryžtingesnė už pačias JAV. Tik tos "amerikietės moterys" labai klydo, manydamos, kad ši kova vyksta tik Korėjoje ir kad tik ten nuo komunistų rankos žūstą vyrai yra karžygiai. Mes manome, kad ta kova vyksta ir turi būti vykdoma visur — net ir čia, Amerikoje. Mūsų aukų sąrašan įskaitoma tūkstančių tūkstančiai kalinamų, kankinamų, tremiamų ir žudomų tautiečių. Ar nieko toms "amerikietėms moterims" nesako mūsų partizanų kovos, besitęsiančios Lietuvoje devynerius metus?! Juk ir pačios amerikiečių spaudos žodžiais, lietuvių tauta kovoje prieš komunizmą yra heroiškiausia. Mes jau buvome bebūkštaują, kad mūsų aukos ir kraujas gali likti nejvertinti, nes JAV ilgą laiką klastingos Maskvos kaukės nuplėšti neįstengė, sudarydamos visas sąlygas komunizmui tarpti ir valstybės pamatams graužti. Pagaliau buvo pripažinta, kad lietuviai vedė teisingą kovą, ir kad išgertas šampanas, befotografuojant sovietų atstovus ir jiems besišypsant, Amerikai ne tik nepadėjo, bet labai pakenkė. Ši nuolaidų politika leido komunizmui ir šiame krašte įleisti šaknis, kur jį pagimdė geras gyvenimas, nežiūrint, kad paprastai komunizmą pasauly gimdo skurdas. Šią kovą visi lietuviai — tremties ateiviai rėmė, remia ir rems. Dėl to niekam netenka abejoti. Ir tai suprantama, nes Lietuvos, o gal būt, ir JAV gyvybė yra susijusi su komunizmo mirtimi. Kito kelio nėra.

Taigi, šioje Jungtinių Tautų kovoje prieš komunizmą "amerikiečių moterų iš USA" pasiūlymas lietuviams sekti vieną savanorių stojantį lenkiūkštį yra biaurus pasityčiojimas iš mūsų tautos neįkainojamų aukų, kurias ji kasdien deda, kovodama prieš komunizmą. Jų lūpomis kalba tik neapykanta ir pavydas. Tos "amerikietės moterys", aišku, neskaitė žinios, kad JAV lietuviai jau siūlėsi sudaryti karišķus dalinius kovai su komunizmu, jos neskaitė, kad Danijoje visi lietuviai — tremtiniai nuo 18 iki 35 m. amžiaus jau prieš kurį laiką pasisiūlė JAV įsijungti aktyvion kovon Korėjoje prieš komunizmą, nes ne tiki, kad ši kova yra dalis ir mūsų tėvynės išlaisvinimo kovos. Tos "amerikietės moterys" neįstengė sužinoti, kad ir JAV (ir New Yorke!) yra lietuvių savanorių. Visi jie — buvę tremtiniai. To jos nepastebėjo, nes, atrodo, jos iš viso mažai ką tepaskaito, be to, ką pačios parašo. Čia jos norėjo tik išsiplūsti ir tremtinius pažeminti, o kartu iš mūsų tautos ir mūsų aukų pasijuokti. Ir tik dėl to šį neobjektyvu ir skaudžiai įžeidžiantį laišką tremtiniai sutinka su pasibiaurėjimu ir protestu.

Bet, atvirai kalbant, kaip gi jūs "amerikietės moterys iš USA" ruošiatės kovai prieš komunizmą? Kiek žinome, ne lietuviai tremtiniai, o tik jūs, vos prasidėjus karui Korėjoje, išpirkote muilą, cukrų, kavą ir... "nylon" kojines. Jums nesvarbu, kad jūsų vyrai fronte už jus miršta, jūs rūpinatės, kad pasilikusios galėtumėte nors prieš svetimus vyrus su "nylon" kojinėmis pasistaipyti... Ar jūs žinote, kad prezidentas Trumanas, panašiai besielgiančias moteris prilygino priešui, prieš kurį visas laisvasis pasaulis — gal būt, ir jūsų pačių vyrai, — kovoja. Tai jūsų drausmė ir susipratimas! Tai jūsų "aukos" ir tai taip jūs suprantate kovą prieš komunizmą! Nereikia nė klausti, ar jūs parašėte nors netaisyklinga kalba bent vieną laišką vyriausybei, prašydamos uždaryti komunistų partiją (mūsų tarpe komunistų nėra — gal būt, ir tai jums naujiena?), ar jūs nors laišku pareiškėte savo pasipiktinimą dėl amerikiečių šnipų veiklos, išduodančių gyvybines šio krašto paslaptis komunistams, ar parašėte nors laišką, prašydamos ratifikuoti genocido įstatymą (ar jūs žinote, iš viso, kas tai yra tas genocidas?), kad dar būtų spėta komunizmui užkirsti kelią galutinai išnaikinti mažąsias tautas, ar jūs bent laišku ar žodžiu prisidėjote sutvarkyti komunistuojančius amerikiečius valstybės viduje?

Ne, tą darbą dirbome mes. Jūs, gal būt, pačios nesuprasdamos, paėmėte iš tų pačių komunistuojančių lapus ir rinkote parašus už taiką, nesuprasdamos, kad parašų krūvos pasauly taikos neįgyvendins. Ar atsimenate, kad kai kurie amerikiečiai dar ne taip seniai pasisakė karo atveju nekovosią prieš komunizmą ir Sovietų Sąjungą? Tai tikrieji šio krašto išdavikai! Ar jūs tuo atveju pareiškėte savo pasipiktinimą? Ne, tą jūs greičiausiai pavadinote demokratine laisve...

Ar jūs žinote, kad pasauly taika bus įgyvendinta tik tada, kada vienas žmogus kitam nejaus neapykantos. Komunistinė klasių kova remiasi neapykanta, štai, kodėl mes prieš ją kovojame. Bet iš kur jūsų laiške tiek neapykantos? Juk šiame demokratiniame

(Nukelta į 7 psl.)

IŠ AUSTRALIJOS

NAUJAKURIAI DARBININKŲ STOVYKLOSE

Australijoje butų klausimas sprendžiamas principu: kiekviena šeima turi nuosavą namą. Tie nameliai yra statomi tik vienai šeimai, vieno aukšto, nedideli, daugiausia tik keturių kambarių. Net didžiausiuose miestuose, kaip Sydnėjuj ir kt., ir tai tik pačiame centre yra keletas gatvių su keliais aukštais dideliu, daugiausia prekybai pritaikytų namų, o likusieji — apie 90 proc. viso miesto pastatų — vis tai mažiučiukai šeimų nameliai. Dabar aišku, kad, tokiai butų ir namų sistemai esant, niekas arba labai mažai kas gali kambarį ar butą išnuomoti. Tik atvykęs emigrantas per porą mėnesių namą neišgali įsigyti ir todėl naujakuriams Australijoje kambario ar buto klausimas yra labai sunkus. Dar pavieniai asmenys vienur kitur kambarį suranda, bet šeimai ir su mažais vaikais tai stačiai neįmanoma.

Australijos vyriausybė, vykdydama tokią plačią imigracijos programą, nerado kitos išeities kaip apgyvendinti naujakurius stovyklose. Dirbančiųjų stovyklos yra daugiau prie darbovietės. Jos vadinamos "Work - Hostel", o šeimos gyvena kartais už kelių šimtų mylių, bet kartais tik už keliasdešimt, kaip kam pavyksta. Tos stovyklos vadinamos "Holding - Center".

GYVENAMOSIOS PATALPOS

Patalpos paprastai yra dviejų tipų: barakai ir palapinės. Barakai yra geriau įrengti, su atskirais kambarėliais, bet yra ir tokių stovyklų, kur visas įrengimas yra gana primityvus, nėra nei stalų, nei spintų ar kitų būtino reikalingumo daiktų. Nors čia klimatas ir švelnus, bet šią žiemą, kuri yra labai lietinga ir šalta, tiek palapinėse, tiek barakuose yra vėsoka, nes čia krosnių nėra, o kitkuo šildyti neleidžiama.

MAITINIMO REIKALAI

Maitinimas šiose darbo stovyklose irgi yra įvairiai tvarkomas. Vienur žmonės gyvendami turi ir valgyti bendroje virtuvėje, o kitur bendrų virtuvių nėra ir kiekvienas turi gamintis. Ir vienu ir antru atveju žmonės nepatenkinti. Ten, kur valgoma bendrose virtuvėse, visi skundžiasi, kad blogas maistas, o tie, kurie patys gaminasi, nepatenkinti, kad, grįžus iš darbo, dar reikia kulinarinius viršvalandžius atidirbti. Žinoma, čia reikia pabrėžti didelį buvusių DP sugedimą, nes, pvz., buvusiems kolchozininkams ar ir šiaip mūsų krašto žmonėms, kurie valgė taip pat gana paprastai, o čia pupelės, mėsa, dešra, medus jau ne maistas.

EMIGRANTAI STREIKUOJA

Kaip tik šiuo metu, kada rašau šias eilutes, Sydney mieste vyksta daugelyje darbo stovyklų boikotas prieš valgyklas. Mat, nuo rugpiūčio 1 d. visoje Australijoje dirbančiųjų stovyklose, kur yra virtuvės, vyrams pragyvenimo mokestį pakėlė iki 3 sv., o ligšiol buvo 2 sv. 12 šil. 6 p. Taigi, mokestis padidėjo 7½ šilingo, o atlyginimus pakėlė tik 3—4 šil. per savaitę. Dabar daugelyje Sydney darbo stovyklų vyksta susirinkimai ir virtuvių boikotavimas. Nutarimuose reikalaujama palikti seną kainą, arba leisti maitintis namuose. Kokių rezultatų pasieks, šiuo metu dar nežinia.

STOVYKLOS SAVIVALDA

Nors šioms emigrantų stovykloms čia jokių privilegijų neteikiama, bet buvusieji tremtiniai pakankamai apsukrūs ir, tik kur nors į krūvelę susimetę, tuoj kuria gyvenimą pagal Vokietijos stovyklų paveikslą. Niekas čia jokio įstaigų leidimo neprašo, kur nors gatvių kampe ar valgykloje pakabina skelbimą, kad ten ir ten "Barber", "Taylor" ir tt., nepamiršdami dar šalia prirašyti: "Friseur" "Schneider", mat vokiečių kalba yra čia oficialioji kalba.

Kur galima, vyno ar dar stipresnio dalyko gauti, tai žino kiekvienas ir be skelbimo. Žodžiu, visur stovyklose pilna visokių dirbtuvių, kuriose eina darbas, daugiausia grįžus iš fabrikų ir šeštadieniais bei sekmadieniais, nes visą savaitę čia dirbti negalima, reikia sutarti pildyti. Šios biznio dirbtuvės administracijos akyse pamažu legalizuojasi, ilgainiui plečiasi, ir jų savininkai vėliau jau kuriasi kurioje nors prašmatnesnėje gatvėje dirbtuvę.

SEKMADIENIS STOVYKLOJE

Jau šeštadienį, bet ypač sekmadienį tremtiniai ima keisti savo "plunksnas". Vyrai apsirengia naujais, tik ką iš siuvėjo gautais, kostiumais, o moterys ilgomis ir margomis suknelėmis ir traukia į valgyklas, kur jos yra, arba šiaip kur nors pasižmonėti. Mat, šie žmonės, ilgą laiką neturėję galimybės žmoniškai apsirengti, atvykę pirmąjį uždarbį aukoja drabužiams, kurie čia yra gana pigūs ir galima pasipuošti. Net australų spaudoj minima, kad emigrantai rėdosi labai puošniai.

Vakarais ten, kur yra stovyklose salės, ruošiami kultūriniai pasirodymai arba mažiausiai šokiai, o kur salės nėra, tai žmonės važiuoja į miestą. Tačiau šiaip jau, pradedant šeštadieniu, visur girdisi dainos ir mišrūs klegesiai ar nuo vyno įkaitusių emigrantų dainos. Mat, gėrimai čia yra pigūs ir stiprūs, nes, pvz., išgėrus bonką vyno už 3 šil. (apie 35 JAV c.), jau atsiranda puikus ūpas dainai.

J. P. Kedys

BALFO PIRMININKAS ITALIJOJE

BALFo pirmininkas kan. J. B. Končius, būdamas Italijoje, aplankė BALFo įstaigą Romoje, kur susipažino su šalpos reikalais. Daugelis lietuvių tremtinių jau yra išemigravę. Šiuo metu Italijoje dar liko 155 lietuviai. Žymi dalis jų turi DP statusą ir gauna pašalpos iš IRO.

BALFo įgaliotinis Italijoje kun. dr. V. Pavalkis painformavo pirmininką apie lietuvių gyvenimo sąlygas, jų būklę ir emigracijos reikalus. Mūsų tautiečiai sugeba gerai tvarkytis ir mūsų įgaliotinio rūpesčiais pavyksta sužvejoti kas reikalinga pragyvenimui iš įvairių šalpos organizacijų, kaip IRO, CARE, NCWC, Vatikano Misijos. Su organizacijų ir BALFo pašalpomis lietuviai nepalūžo ir prie pirmos progos stengiasi išemigruoti.

BALFo įgaliotinis kun. dr. V. Pavalkis, tiek daug pasidarbavęs, pagelbėdamas savo tautiečiams Italijoje, yra pasiryžęs pats emigruoti į Ameriką ir todėl iš įgaliotinio pareigų nuo rugpiūčio 5 d. pasitraukia. BALFo pirmininkas ieško tinkamo pavaduotojo, nes, kol yra Italijoje lietuvių, negalima jų palikti be globos.

LIETUVIAI PATAGONIJOS NAFTOS PRAMONĖJE

Comodoro Rivadavia, Patagonijoje, miestas su apylinkėmis turi per 30,000 gyventojų, kurių tarpe yra pora šimtų lietuvių. Visi jie neblogai įsikūrę. Neskaitant verslininkų, visi naftos pramonėje dirbantieji lietuviai, gyvena gražiuose kompanijų namuose, kur nėra reikalo taupyti nei dujų, nei elektros. Tiems, kurie gyvena privačiuose namuose, kompanija primoka už tai, kad neužima jos buto. Čia gimusių lietuviukų galima rasti pradžios mokyklose, gimnazijoje, vidurinėje amatų mokykloje ir kt.

Taip pat lietuviai yra vietomis įkopę ir į aukštesnes tarnybas savo pasiektojo mokslo dėka. Argentinos Valstybinių Naftos Versmių YPF aukštu pareigūnu yra Juozas Švenčionis, kurio sūnus Faustinas, gavęs stipendiją, studijavo Gen. San Martin licėjuje Buenos Airese ir jį baigė trečiuoju.

— Pirmuosius galvijus į Amerikos kontinentą atgabeno ispanai. Kristupas Kolumbas, antruoju kartu keliaudamas į Ameriką, čia atgabeno jų keletą porų. Istoriniai šaltiniai tvirtina, kad jau 1521 m. Meksikoje buvę raguočių.

PHILADELPHIA, PA.

MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA
ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.
113 SOUTH 34th STREET
Arti Pennsylvanijos Universiteto

PETER DAVIDONIS
VYNAI — LIKERIAI — ALUS
2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

MONUMENTS & CEMETARY MEMORIALS
E. J. WITALIS
MacDADE BLVD. CEDAR AVENUE
Rear entrance Holy Cross Cemetary
DARBY, PA.
Phone Darby 2467

ADAM'S CAFE
RESTORANAS IR BARAS
941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9785

Naujai atidarytas lietuviškas restoranas ir baras
TRAUN'S
N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9566

WOODLAND CAFE
B. J. TRIBULAS, Sav.
63rd STREET at WOODLAND AVENUE
Telefonai: *Saratoga 9656, West 4117*

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601-3 So. 2-nd Street Tel.: DEW 513
PHILADELPHIA, PA.

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4110
PHILADELPHIA, PA. –
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakelevingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai.
Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę suteikti geriausį patarnavimą.

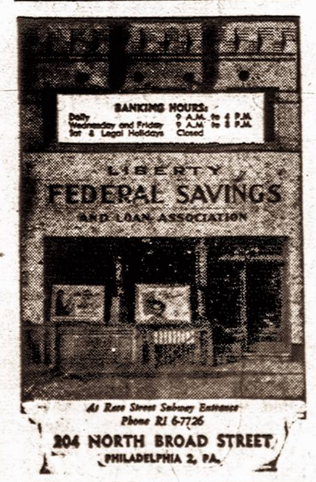

Raymond Wasikonis
RESTORANAS IR BARAS
2826 Master Street
Philadelphia, Pa.

VINCO VIDGINIO
MAISTO KRAUTUVĖ
438 JEFFERSON ST.
Philadelphia, Pa.
TR 1-6627

TRAUN'S CAFE
N. E. cor. 16th Street
and Spring Garden
Tel. LO 7-8662, LO 7-4967
Res. Cheltenham 2562
Philadelphia, Pa.

WILLIAM VALAITIS
Visokiorpas automobilių taisymo
730-2 E. Moyamensing Ave
Philadelphia, Pa.
Tel. Howard 8-0596

BARON'S BAR

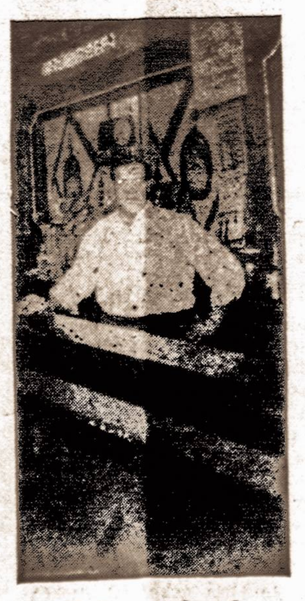

W. Baranauskas, Sav.
5345 Wyalusing Avenue
Philadelphia, Pa.
Tel.: GR 4-9995

VALONES CAFE
BAR
MARY VALONES, sav.
5300 TACONY STREET,
Philadelphia, Pa.

GEO S. REINS
BAR
1625 S. 2nd STREET,
Philadelphia, Pa.
Tel. FU 9-0692

BILL and AL's CAFI
A. Rinkus ir V. Vinickas
1520 Cumberland Street
Philadelphia, Pa.

SHEPHERD DISTRIBUTING CO.
Distributors for
DOMESTIC and IMPORTED BEERS
Wholesale and Retail
JOSEPH V. PLAKIS
2315 N. 28th St., Philadelphia, Pa.
Tel.: SAgamore 2-2013

VIENYBĖ

An American Weekly in the Lithuanian language

Established in 1886 by J. J. Paukstis

JUOZAS TYSLIAVA, Editor and Publisher

Salomėja Narkėliūnaitė, Editor

Editorial and Business Office:

412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. Phone EVergreen 4-0802

Subscription Rates: USA and possessions $4.00 per year, Canada $4.50, elsewhere $5.50. Advertising rates on application.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

Penktadienis, 1950 m. rugpiūčio 18 d.

HENRY WALLACE PRAREGĖJO

Kaip anksčiau mūsų krašto komunistai gyrė Henry Wallace, taip dabar ji peikia, nesigailėdami jam pamazgų. Jis savanoriškai išėjo iš tos partijos, kurią pats sukūrė ir vadovavo. Ši trečioji partija, kuri 1948 metais buvo sukurta tik tam, kad remtų Henry Wallace kandidatūrą į prezidentus, ir kuri savo opozicijon pasistatė visus 98 balsuotojų procentus, iškilus karui Korėjoje, pasmerkė JAV laikyseną ir palaiko sovietų pusę.

Betgi Henry Wallace jau liepos mėnesio viduryje atsiskyrė iš progresyvių partijos tautinio komiteto ir po trijų savaičių pareiškė, kad, jeigu sovietų atstovas sugrįžo į Jungtines Tautas, tai rodo ženklų, jog gali būti taika, ir išėjo iš partijos. Tada jis pareiškė: "Taikos reikalui aš daugiau patarnausiu, jei toje partijoje nebūsiu. Jeigu mano kraštas yra kare ir tą karą sankcionuoja Jungtinės Tautos, tai aš turiu pasilikti savo krašto pusėje."

Taip, kaip jis išstojo iš demokratų partijos, taip dabar jis pasielgė su progresyviais. Žmogus, kuris per trejus metus neturėjo pagrindo po kojomis, dabar jį susirado.

Henry Wallace į demokratų partiją buvo įstojęs 1933 metais ir Roosevelto laikais buvo žemės ūkio sekretoriumi, vėliau viceprezidentu, o karo metu — prekybos sekretoriumi.

1946 metais iš tarnybos už viešą JAV užsienio politikos niekinimą atleistas, jis paliko demokratų partiją ir tapo fanatiškas jos opozicionierius.

Jis, kuris plačia burna šaukė apie Kremliaus taikingas idėjas ir Ameriką kaltino karo kurstymu visame pasaulyje, dabar staiga praregėjo, susigėdo ir sugrįžo.

Tam jo žygiui reikėjo, kad komunistai sovietiniais tankais peržengtų 38 paralelę ir sovietų ginklais siaubtų Pietinę Korėją. Žinoma, Henry Wallace tik po trejų metų pastebėjo tikrąją sovietų kaukę, ką visi kiti jau iš karto buvo matę.

Betgi Henry Wallace, nors ir pavėluotas, atsivertimas, aiškiai rodo, kad sovietai savo politiniu manevru Korėjoje peržengė pati aukščiausiąjį savo propagandos politikos tašką. Korėjos įvykiai parodė tikrąją teisybę ir nuplėšė komunistinę kaukę ir tiems, kurie dar kaip apakėliai bėgo paskui Maskvos propagandos vežimą.

Reikia manyti, kad tokių, kaip Henry Wallace, ir daugiau atsiras.

Tenka tik stebėtis, kad lietuviškai kalbantieji Stalino politikos garbintojai dar nepraregi. O jau būtų pats aukščiausias laikas.

SVARBU NE GINKLO LAIMĖJIMAS

Trylikos šimtų žodžių kaltinamajame rašte keturi senato užsienių reikalų komiteto nariai tvirtina, kad Jungtinės Amerikos Valstybės, o ne kas kitas, yra kaltos dėl politinės krizės Azijoje. Jie sako, kad tik Jungtinės Amerikos Valstybės padrąsino Sovietų Rusiją pabandyti prisijungti Kiniją, Korėją ir Formozą.

Lygiagrečiai tie senatoriai pasirašė pareiškimą, kuriuo ragina Jungtines Tautas sušaukti nepaprastą pilnaties sesiją ir aprėžti veto teisę.

Svarbiausia jie primena Roosevelto ir Trumano Jaltos ir Potsdamo susitarimus ir kaltina prezidentus, kad jie kapituliavę prieš Kremliaus reikalavimus, duodami jam praktišką įgaliojimą laisvai veikti visur, kur komunistams patinka.

Jie šituos prezidentų žygius vadina "vienos partijos demokratine administracija".

Kaip ten bebus su ta keturių respublikonų senatorių rezoliucija, Korėjos įvykiai įtikino, jog komunistų laisvė pasibaigė, o siaptai ruoštasis planas pasiglemžti Korėją išėjo viešumon. Septynios kovų savaitės Korėjoje įrodė, kad Kremlius apsiskaičiavo, manydamas, jog JAV ir Jungtinės Tautos laiku nespės pietiečiams suteikti pagalbos.

Dabar, žinoma, dar sunku būtų pasakyti, kaip Korėjos reikalai pakryps. Aišku tik viena, jog Jungtinės Tautos Pietų Korėjos Respublikos likimo valiai vienos nepaliks.

Prezidentas Trumanas, jos respublikos paskelbimo dvejų metų proga, aiškiai deklaravo, jog "Korėjos liaudis susilauks savo laisvės ir nepriklausomybės."

Ir Jungtinių Tautų gen. sekretorius Trygve Lie, prieš išvykdamas į Norvegiją, spaudai duotame pareiškime pabrėžė: 'Jeigu kartais susidariusios sąlygos ir priverstų JT kariuomenei iš Korėjos atsitraukti, tai vistiek Jungtinių Tautų kursas yra aiškus".

Tat, atrodo, kad anksčiau ar vėliau ginklo laimėjimas Korėjoje bus pasiektas. Bet taip pat matyti, kad vien tik ginklo laimėjimas šiame pasaulio pakraštyje neturės lemiamos reikšmės Azijos ateičiai.

Čia lemiamoji kova vyksta ne tik dėl kalnuotosios Korėjos teritorijos, ne tik dėl jos 38 paralelės. Čia sprendžiama Azijos tautų ateitis. Pabaigus ginklo kovą su komunistų masėmis, čia dar reikės rungtis ideologinėje kovoje. Kad ir kaip sunkiai ši kova turėtų atrodyti, vistiek Vakarų demokratijos jai turės ryžtis, jei norės vieną sykį padaryti galą komunizmui Rytuose.

Aš mačiau šiaurinės Korėjos gyvenimą

Tokiu pavadinimu Anna Strong amerikiečių spaudoje pradėjo rašyti savo prisimimus. Anna L. Strong yra vienintelė iš Amerikos rašytojų bei žurnalistų, plačiai išvažinėjusi Kiniją ir Korėją, į šiaurę nuo 38 lygiagretės. Rusai laikė ją savu žmogum. Bet vieną dieną ji buvo apšaukta Amerikos šnipe ir ištremta iš Sovietų Rusijos. Ji matė, kaip sovietai kūrė Korėjos liaudies respubliką ir kaip jie ruošėsi karui, kuris dabar tenai vyksta.

POLITINĖ 38 PARALELĖ

Ji buvo vienintelė Amerikos korespondentė, kuriai po antro pasaulinio karo buvo leista apžiūrėti ūkius, fabrikus ir poilsio vietoves šiaurinėj Korėjoj. 1947 m. ji tenai praleido tris savaites.

Ji sako negalinti pamiršti tos akimirkos, kai penkiolika korespondentų ir fotografų pasitiko jos traukinį Wonsan stotyj, pareikšdami savo džiaugsmą, kad atvyksta amerikiečiai, kurie gal priartins tą dieną, kada šiaurinė ir pietinė Korėja galės susijungti į vieną nepriklausomą respubliką.

Deja, traukinyje jie rado tik vienui vieną Amerikos korespondentę, jokių įgaliotų asmenų, galinčių paveikti korėjiečių susijungimą.

Tai buvo Wonsan mieste, kuris anądien buvo suminėtas kariniame pranešime, ryšium su amerikiečių oro tvirtovių bombardavimu.

Korėja yra kraštas, turis apie 30 milijonų gyventojų. Tai yra daugumoje ūkininkų tauta, turinti tūkstantmetinę istoriją. Ji yra buvusi priespaudoje, svetimų užkariauta, bet niekados ji nebuvo taip padalinta, kaip dabar. Griūnant Japonijos galybei, rusai suvaidino korėjiečių gelbėtojų rolę, bet Amerika paprašė rusus sustoti prie 38 paralelės, kad jie nepagautų japonų savo įtakos sferon. Rusai su tuo sutiko ir ėmė galvoti, ką toliau daryti.

Išsivadavus iš japonų priespaudos, Korėjoj ėmė dygti įvairių įvairiausios organizacijos, profesinės sąjungos, taikos unijos, politinės partijos. Tarp Rusijos ir Amerikos prasidėjo šaltasis karas, ir paralelė pasidarė siena tarp dviejų tos pačios tautos dalių.

KOMUNISTIŠKI RINKIMAI PIETINĖJ KORĖJOJ

Amerikos remiama vyriausybė pietinėj Korėjoj, kita šiaurinėj, remiama Sovietų Rusijos. Jos abi stengėsi kalbėti visos šalies vardu.

Ką kalbėjo ir ko siekė Syngman Rhees pietinė vyriausybė, amerikiečiams yra gerai žinoma. Apie tai daug rašė laikraščių korespondentai. Rhee yra 80 metų reakcionierius, 40 savo amžiaus metų praleidęs užsieniuose, kol amerikiečiai jį atskraidino į pietinę Korėją ir padarė valdžios galva. 1948 m. jis buvo išrinktas prezidentu, rinkimus prižiūrint Jungtinių Tautų mažajai pilnačiai, kurios Sovietų Rusija nepripažįsta. Iš 210 vietų Pietinės Korėjos parlamente prezidento Rhee šalininkai laimėjo tik 48 vietas.

Šiaurinėje Korėjoje buvo taip pat dviem atvejais rinkta ir balsuota. Pirmą kartą 1946 m. ir antrą kartą 1948 m. Į antrąjį balsavimą buvo įtraukti ir pietų korėjiečiai. Šiaurinių korėjiečių tvirtinimu už juos pasisakę 77,5% pietiečių.

Kaip šiaurinė Korėja galėjo pravesti neteisėtus rinkimus Pietų Korėjoj? Šį klausimą korespondentei geriausiai išaiškino Budapešte 1949 m. viena korėjietė, kuri prieš metus pati dalyvavo tuose rinkimuose.

Vėliau ji buvo sutikusi rinkimų komisijos pareigūnę iš šiaurinės Korėjos, kuri pasakojo:

"Aš buvau balsų rinkėja pietuose. Ėjau iš namų į namus, kaip skarmalų supirkėja, stengdamasi rasti namie žmones ir išvengti pietinės policijos. Sutikusi suaugusį balsuotoją, aš paklausdavau: "Ar tu balsuoji už kandidatą, kuris nori vykti į Pyongyangą (šiaurinės Korėjos sostinė) ir sudaryti jungtinę krašto vyriausybę? Tiems, kurie sakė "ne" arba būkštavo, paaiškindavau, kad jiems iš mano pusės nemalonumų nebus. Tie, kurie sakė "taip", davė ir savo pavardes (šitaip šiaurės Korėja jau 1948 m. organizavo pietinėje Korėjoje savo penktąją koloną, kuri dabar puola Amerikos kareivius iš užnugario (mūsų pastaba). Surašiusi po 20 pavardžių ant kiekvieno lapo, vėliau, vaidindama ubagę, slaptai gabenau tuos rinkimų duomenis per paralelę.

Ją korespondentė paklausė: Ar žmonės nebijojo balsuoti?

"Nelabai", ji atsakė. "Jų buvo tiek daug milijonų, kad policija nepajėgė jų užgniaužti. Beje, policija gaudė ir šaudė rinkimų pareigūnus ir kandidatus. Daug tūkstančių buvo areštuota, daug išrinktų kandidatų buvo nušauti, mėginant slaptai pereiti paralelę".

Šiais rinkimų duomenimis remdamasi, šiaurinė Korėja skelbė, kad daugiau kaip trys trečdaliai pietinių korėjiečių nori prisijungti prie šiauriečių. Buvo kreiptasi ir į Jungtines Tautas. Amerika atsisakė klausyti tokių rinkimų duomenų.

PER ANTRĄJĄ OKUPACIJĄ LIETUVA NETEKO 1,200,000 GYVENTOJŲ

Visa dabartinės Lietuvos spauda prapliupo įvairių aukštų bolševikinių pareigūnų straipsniais apie laimėjimus, kuriuos tarybinė Lietuvos respublika pasiekė per penkerių metų laikotarpį, per tuos metus, kada antrukart bolševikinė armija okupavo Lietuvą.

Straipsniai pilni pagyrų apie visų Lietuvos gyvenimo sričių atkūrimą iš karo griuvėsių ir apie tuos "laimėjimus", kurių ji pasiekusi Stalino "saulei" šviečiant.

Deja, tie visi straipsniai, kurie prasideda ir baigiasi begaline pagieža visiems tiems, kurie neina kartu su bolševikais, o turi tikslą iškelti tai, ką Lietuva "gero" sukūrė, raudoniesiems valdant, neturi pačio svarbiausio dalyko. Neturi tos gyvosios tiesos, kuri yra šitokia:

Tikrasis lietuvis, to krašto gyventojas, savame krašte, nuo amžių jo protėvių gyvenamojoje žemėje yra vergas ir komanduojamas iš Azijos atkeltųjų sovietų piliečių, išmiklintų bolševikų nagaikotojų. Tikrasis lietuvis yra kaip šuo varomas iš savo žemės į poliarines Sovietijos sritis todėl, kad jis taip lengvai neatsižada savo lietuvybės ir religijos.

Tiesa yra tokia: (rašo "Tremtis" savo Nr. 3):

Raudonajai armijai okupavus Lietuvą, prasidėjo likimine mūsų tautos tragedija. Šiandien dar negalima pasakyti, kada baigsis paskutinis ir, gal būt, pats kruviniausias aktas. Bet jau šiandien visai aišku, kad praėjęs dešimtmetis iš mūsų tautos pareikalavo didžiulių aukų.

1940 metais Lietuvoje buvo 2,925,300 gyventojų, o jau 1948 m. — 2,300,000, o 1949 m. liepos mėn. — tik 1,700,000. Į paskutinę skaitlinę įtraukta 250 — 300,000 rusų kolonistų, kuriuos atgabeno Sovietų Rusijos vyriausybė į Lietuvą deportuotųjų lietuvių vieton.

Prie tos skaitlinės pridėjus 250 — 300,000 asmenų, kuriais sumažėjo Lietuvos gyventojai ir į kurių vietą atvežti minėti kolonistai, tai autochtotinių Lietuvos gyventojų per paskutinius 10 metų sumažėjo 1,500,000.

Patiekiamos statistinės žinios yra autentiškos, paimtos iš sovietų statistikos biuro Vilniuje duomenų. Tuos duomenis analizuodami, esame priversti padaryti šiurpią išvadą — Lietuvių tauta per paskutiniuosius 10 metų kasdien netekdavo per 400 žmonių.

Bet, beveik tiksliai žinodami Lietuvos gyventojų naikinimo mastą 1940 — 1944 metų laikotarpyje (ištremta apie 300,000 asmenų) turime pagrindo tvirtinti, kad ypatingai žiaurus mūsų tautos naikinimas prasidėjo, Sovietų Rusijai antrukart okupavus mūsų tėvynę. Patiekti skaičiai įgalina teigti, kad antrosios sovietų okupacijos metu mūsų tauta neteko 1,200,000 žmonių arba kasdien po 600 asmenų.

Nėra žinoma, kad kuri kita tauta procentualiai tiek būtų nukentėjusi. Dar baisiau, kad tas tautos naikinimas vykdomas taikos metu, kad jį vykdo valstybė, kuri yra Jungtinių Tautų narys ir kad tautos naikinimas vykdomas, priėmus genocido konvenciją ir žmogaus teisių deklaraciją. Dar skaudžiau, kad tuos faktus žino visos demokratinės valstybės, Tarptautinis Raudonasis Kryžius, ir niekas iš jų nereaguoja prieš tą nusikaltimą žmoniškumui.

Iš Korėjos fronto:

IR PIETŲ KORĖJIEČIAI ŽUDO BELAISVIUS

Karo korespondentas Robert Martin rašo:

Kur tai Korėjoj, aukštuma 181. Jokiame žemėlapyje negalima jos rasti. Bet ji yra, sviedinių sugraižyta, ir ilgai pasiliks daugelio amerikiečių ir pietų korėjiečių karių atmintyje.

Aukštuma yra rytiniame pakrašty. Ji prieš dvylika dienų dar buvo žalumynais apaugusi vietovė. Amerikiečių bombos, raketos ir artilerijos sviediniai ją nusvilino. Paskutinę savaitę aukštuma šešis kartus ėjo iš rankų į rankas, papūtus vėjeliui užuodi mirties kvapą.

Aukštuma buvo apie 24 valandas niekieno žemė. Prieš pat vidurnaktį pradėjo tarškėti šiaurės korėjiečių kulkosvaidžiai ir patrankos. Vienas pirmųjų sviedinių krito į pulko štabo būstinę. Majoras Clyde Britton ir pulk. leit. Dick Emmerich spėjo iššokti iš urvo ir apsidairyti. Britton pasileido takeliu pas pietų korėjiečių dalinį, norėdamas perspėti, kad jis tuoj nesimestų į priešpuolį, išgirdęs pirmuosius priešo šūvius.

Emerich paėmė telefoną ir iš savo patruliuojančių dalinių ėmė teirautis apie priešo ir infiltruotų partizanų jėgų didumą. Nuo pat karo pradžios jis su pietų korėjiečiais visą laiką traukėsi į pietų pusę. Dabar jis turi užpakalyje amerikiečių artilerijos dalinį. Kiekvieną akimirką jis gali atidengti savo ugnį. Reikia tik įsakymo.

Rytui išaušus, Emerich pradeda priešpuolį. Pietų korėjiečiai pasileidžia pirmyn. Jie pasistumia apie 100 jardų. Šiauriečiai sustiprina ugnį, ir pietiečiai puskely vėl atsitraukia.

Vieškeliu iš šono pasirodė trys sunkvežimiai su šaudmenimis ir maistu. Pietiečiai ir amerikiečiai palaikė juos šiauriečių tankais. Tikrumoje tai buvo pietiečių sunkvežimiai. Lygiu laiku pietiečiai ir šiauriečiai atidengė ugnį į tuos savus sunkvežimius. Patekę į kryžminę ugnį, priešų ir saviškių, sunkvežimiai buvo bematant sunaikinti.

Pagaliau pietiečiai užėmė aukštumą 181. Suskaitėme apie 100 žuvusių šiauriečių. Tiktai du kariai, vienas 17, kitas 20 metų, pasidavę į nelaisvę. Jie atsisakė duoti bet kokias žinias apie save ir savo dalinį. Jų akys žibėjo kerštu ir neapykanta. Paklausiau pulk. Emerich, ką su jais darys. Šis atsakė, kad petiečiai jų daug nelaiko.

Anuometinė ir šiandieninė Lietuva

Rašo J. Laisvys

Tęsinys

Kauno gubernijos herbe tekirksojo tik anas paminklas. Įsidėmėtina, kad dabar SSSR irgi panaikino Nepriklausomosios Lietuvos herbą — Vytį, visur Lietuvoje, kaip ir per pirmąjį bolševikmetį, kabinėdama tik Rusijos diktatūrą simbolizuojantįjį Lietuvai ir lietuvių tautai visai svetimą herbą. O to "kitraus" darbo bolševikus pats caras ir ano laiko Rusijos juodašimtija išmokė.

VILNIAUS U-TO IŠDRASKYMAS

Rusija pasirūpino, kad būtų ir Lietuvos švietimasis ne tik sustabdytas, bet ir gniaužte užgniaužtas. Taigi, 1827 metais (tas buvo prieš 120 m.) laukininkų artojų vaikams buvo visai uždrausta mokslų eiti gimnazijose bei universitetuose ir teleistos, ir tai nenoromis, tik apskritinės mokyklos. Netrukus po to įsakymo 1832 metais, po metų po nelaimingojo pirmojo 1831 metų sukilimo buvo drastiškai uždarytas garsesnis tuomet už Varšuvos bei Krokuvos universitetus Vilniaus Universitetas, toli pralenkiąs visus Rusijos universitetus, o biblioteko̧s ir universiteto turtas išgabenti į Petrapilio ir kitus dar silpnus rusų universitetus.

Tas Vilniaus universitetas mokslu ir menu tiek plačiai ir giliai švietė spinduliavo Lietuvai ir pasauliui ir sukėlė garsųjį Žemaičių Sąjūdį (Lietuvių tautinį sąjūdį), kurio metu dirbo rašė žemaičiai Dionizas Poška, Simanas Stanevičia, Silvestras Valiūnas, Antanas Klementas, galop vysk. Motiejus Valančius bei istorikas Simanas Daukantas ir, reikia pridėti, aukštaitis jėzuitas Pranciškus Ksaveras Bauža, Lietuvos senovės, būtovės ir lietuvių kalbos išaukštintojas. Dėl analogijos prisiminkim ir skaudžią dabartį. Beje, bolševikai mūsų universitetą ir kitų mokyklų dar nepanaikino, bet juos jau įjungė tik Rusijos interesams tarnauti ir prisiuntė daugybę savo "mokslo ir meno" politrukų, visiškai nepažįstančių mūsų krašto ir net lietuvių kalbos negirdėjusių. Kadangi Lietuvos žmonės deportuojami į Rusijos taigas ir vabzdynus, o į jųjų vietą gabenami visokių rasių kolonistai iš "matuškos", tai, suprantama, nebėra reikalo Lietuvoje aukštesnių ir aukštųjų mokyklų bolševikams naikinti. Juk, nebelikus Lietuvoje pasiturintesnio lietuvio, į tokias mokyklas Stalino konstitucijos šviesoje sumarma visų kolonizatorių vaikai. Taigi: ar yra koks skirtumas tarp caro ir bolševikų švietimo politikos okupuotuose kraštuose? Jokio! Vadinasi, ir bolševikų čia tebeeinama vien tik caro pėdomis.

JUODAŠIMČIŲ CENZŪRA

1861-4 metų sukilimas prieš Rusiją nepasisekė. Ir po to rusų valdžia nusprendė galutinai išnaikinti ir pati lietuvių savarankiškumo šešėlį: viskas buvo naikinama ir ardoma ligi pat pamatų ir net su pačiais pamatais. Visur Lietuvoje visas vietas ir vieteles užgrūdo tik rusais. Atsirado iš Maskolijos tyrlaukių daugybė nebaigusių seminaristų per mokytojus, nebaigusiųjų universitetų ir pasaulio perėjūnų, — visi jie gavo čia šiltas ir cariškai palaimintas vietas. Rusų valdžiai ir tiems jos "činovninkams" čia buvo aukso kalnai dėl Lietuvai ir Lenkijai nelaimingai pasibaigusio to sukilimo: valdžiai — kad galėjo sunaikinti ir į dulkes sutrinti neramius kalmynus, o išalkusiems Rusijos bedarbiams ir išbadėjusiems jų pusinteligenčiams — žadėtoji žemė, pilna pieno ir medaus bei kitų gėrybių. Atminkime, kad ir dabar bolševikai panašius grūda į mūsų žemę, tik su tokiu skirtumu, kad dabartiniai pusinteligenčiai dar mažesnį mokslą teėję: vieni petilietkas, kiti vis dėlto desiatilietkas su aritmetikos kursu, o tai tolygu mažiausiai Lietuvos progimnazijos nepilnam kursui. Tada carinės Rusijos buvo rasta, kad vikrūs ir gudrūs priešmaiščio "činovninkai" (valdininkai) buvę persilpni ir minkšto būdo, kad ir, sakysime, du cenzoriai: Kukolnik ir Muchin. Tie rusų juodašimčiai buvo pačios rusų valdžios pripažinti vos ne revoliucionieriais ir atstatyti iš pareigų dėl neuolumo. O juk visiems žinoma, kad kuo kuo, betgi minkštumu ir liberalizmu rusiškieji cenzoriai nepasižymėdavo. O šiandien bolševikinamoj ir rusifikuojamoj Lietuvoj ar kitaip? Šiandien visą Lietuvos spaudą irgi panašūs ateiviai cenzūruoja, kryžiuoja ir negailestingomis žirklėmis karpo pagal kompartijos ir NKVD (vidaus reikalų ministerijos) dekretus.

(Bus daugiau)

MUMS rašo

LIETUVIŲ SKALDYMAS

Po pirmo pasaulinio karo lietuviai pasitenkino vien Klaipėdiją prijungdami prie Lietuvos. Dr. J. Šliupas, daug triūsęs ir jėgų eikvojęs dėl laisvos Lietuvos nesykį prisiminė, kad lietuviai pražiopsojo laiką reikalauti visų Prūsijos sričių, kuriose lietuviai gyveno. Anot Šliupo, jei būtų buvę ir negauta visko, bet visgi daugiau, negu mažytė Klaipėdos apylinkė. Mandagiai klupčiodami, vos tik ir pačios Klaipėdos neprarado. Ten sėdėję prancūzai delsė ją Lietuvai atiduoti, o ėmė linkti į Lenkijos pusę. Jei lietuviai nebūtų subruzdę, gal būtų ir Lenkijai pavedę globoti.

Dabar dėl Mažosios Lietuvos ne tik tylima, bet net jos atstovų neįsileidžiama į VLIKą už tai, kam jie atstovauja "į pietus už Nemuno lietuviais apgyventas sritis".

Ar bereikia didesnio žioplumo? Didesnio apsileidimo? Vietoje būrus, ardyt, neleist vieningai, kaip dera lietuviam veikt, norint atsteigti Nepriklausomą Lietuvą, nevien su mažyte Klaipėdija, bet ir su visa Mažąja Lietuva!

Jei VLIKo atstovai statytų lietuvybės reikalą pirmon vieton, tai Mažosios Lietuvos atstovus senai būtų pramatę ne tik įsileistinus, o kviestinus veikt išvien dėl būsimos Lietuvos labo. Dar žioplesnis pasisakymas apie Lietuvos seimo funkcijų pildymą.

Tie "Lietuvos seimo funkcijų pildytojai", vietoj jungę, vieniję visus lietuvius, tik skaldos darbą atlieka.

Laukiant Lietuvos išsilaisvinimo, reikalinga ne tik visa Mažoji Lietuva, bet reikia stengtis latvius traukti vienybėn, kad, ir atgavus nepriklausomybę, būtų lengviau atsilaikyti prieš grobuoniškų tikslų turinčias valstybes.

Anis Rūkas

JUOZAS YLUVIS

Keliaujantis ežeras

(Tęsinys iš pereito nr.)

— Ne svečiuotis, bet dirbti atvykom, — kalbėjo duktė. — Vandens pas save pristigom, o žlugto, va, visas vežimas.

— Spėsit. Po kelionės reikia ir atsikvėpti, — ramino tėvas. — O vandens pas mus gana. Jei norėsit, duosim ir namo parsivežti, — nusijuokė.

Keršys, rodos, laukė savo svečių. Paviršiuje nebuvo nė mažiausios bangos. Miškas maudėsi, sumrekęs savo viršūnes pakraštyje, o dangus, pavirtęs aukštielninkas, mirko pačiame ežero viduryje.

Dūlienė negaišo tėvų namuose. Atėjo, apžvelgė krantus — viskas kaip seniau. Ir laivelis toje pačioje vietoje, kai ji įrstydavosi viena. Ir pirtis čia pat, tik stogas atnaujintas ir langas naujai prakirstas.

Ji pasilenkė prie vandens. Krūptelėjo, pamačiusi savo veidą. Jis nebe tas, kaip kitados — apvalūs skruostai patyso, akys gilesnės pasidarė, kaktoje — pora plonų vagelių. Ir skarelė jai dabar netiko.

Staiga įmerkė ranką ir vienu virptelėjimu sunaikino savo atvaizdą vandenyje.

— Nenoriu, kad ežeras matytų mane tokią!

Kultuvė pradėjo savo dainą. Visas ežeras buvo pilnas jos skardo. Iš visų krantų plaukė atsakymas, kartais sutardamas su Dūliene, kartais išsiskirdamas.

Velėtoja, rodos, negirdėjo to atbalsio. Dirbo ir dirbo, nepakeldama galvos. Baltiniai vienas po kito slydo pro jos rankas ir nėrė į vandenį. Juzas graibstė ir tempė, lyg žuvis į krantą, ir tiesė lyg žvejys tinklus ant virvės.

Vakarop ji ėmė ilsti.

— Mesk, — kalbėjo motina. — Ne rugiai, neišbirs. Rytoj baigsi. — Ji norėjo pasidžiaugti dukra ir savo vargais su ja pasidalinti.

— Iš tikro, — pritarė ir duktė, prisiminusi vaiką, pririštą prie darbo ir neturintį progos pasidžiaugti ežeru.

Vakarop saulė žarstė paskutinius savo spindulius, kai Dūlienė, atsikvėpusi tėvų namuose, vėl grįžo prie ežero. Sūnus ėjo iš paskos, tempdamas irklus.

— Tu sėsi į priekį, o aš prie irklų, — kalbėjo atrišdama laivelį. — Irsimės į vidurį, ten giliausia.

Laivelis susvyravo, irklai įsirėžė, ir pro švendrių kraštą jie išniro į atvirą vandenį.

— Katą kaimo vyrai, — tarė ji, — nutarė tą vietą išmatuoti. Sukirto lažybų. pasieks dugną, ar ne. Paėmė didelį akmenį, surišo keletą vadelių ir matavo. Leido virvę, lido, ir, žinai, — dugno nerado. O virvė buvo ilgesnė, nei penkiasdešimt iseksnių.

— Štai, čia! — pasakė ir užlaužė irklus. — Žiūrėk, dabar gal krištolo rūmus pamatysi, sako, jie giliausioj vietoj.

— O kodėl giliausioj?

— Kad niekas prie jų neprieitų ir ilgom meškerėm aukso žuvelių neišgaudytų.

Juzas persisvėrė per laivelio kraštą, įbedė akis į vandenį ir žiūrėjo, žiūrėjo.

— Nematyti! — pratarė nepatenkintas. — Tik kažkokios geltonos kruopelės kyla į viršų.

— Ežeras žydi, vaikeli! O gal krištolo rūmų sodai. O gal aukso žuvelių maisto trupiniai, kas žino.

Vaikas pasėmė rieškučiomis vandens, norėjo nusunkti tas kruopeles. Bet jos pabėgo kartu su vandeniu. Dar kartą pabandė, o jos ir vėl išsmuko pro pirštus.

— Ne taip lengva išgauti ežero paslaptis, — pasakė motina. — Kartą žvejams užkliuvo tinklas ir jie ištraukė didelę ąžuolo šaką. Pasirodo, Keršio dugne auga daug ąžuolų.

— O kaip jie ten auga?

— Kas gali pasakyti? Tur būt, nuo tada, kai Keršys apsėmė girią ir pievas.

— Kada tai buvo? — klausinėjo Juzas. — Ar mūsų senelis atsimena?

— Kur atsimins! Tai buvo labai seniai, kai čia stunksojo didelė giria, o jos vidury — ilga ir plati lanka. Girioj gyveno meškos, vilkai ir šernai. O bičių — kiekviename medyje po

(Nukelta į 7 pusl.)

LIETUVIŲ LIAUDIES MUZIKOS INSTRUMENTAI

II. Trimitai

Nors trimitai nėra taip giliai įsėdę lietuvių sieloje, kaip kanklės, vis tik šis mūsų liaudies muzikos padargas yra susijęs su daugybe mūsų tautos apeigų, papročių karo žygiuose ir kt. Nors mes Europos žemyne — retkarčiais ir kituose žemynuose — nedaug rasime tautų, kurios neturėtų tokio pat trimito arba panašaus į jį padargą, bet galime pastebėti, kad kiekviena tauta prisitaiko šį padargą prie savo aplinkybių. Bet nė viena jų neišvystė trimito muzikos iki tokio sudėtingumo, kaip lietuviai. Kaip trimitais, taip ir skudučiais griežiamos sutartinės dėl jų savotiškų kombinacijų neturi sau lygių visame pasaulyje. Sutinkamos disonansinės kombinacijos su gyvu ritmu stebina šių dienų Europos muzikologus, jau neskaitant muzikomanų.

Man būnant Petrapilio Imperatoriškosios Muzikos Konservatorijos studentu, pasitaikius progai, teko parodyti tik Helsinkyje išleistą kun. Sabaliausko liaudies dainų rinkinį su melodijomis, kurių tarpe yra trimitams ir skudučiams surašytos gaidos, tos konservatorijos direktoriui, vienam žymiausių kompozitorių, Al. Glazunovui. Šis, pasižiūrėjęs į trimitų ir skudučių gaidas, išpūtė akis ir sako:

"NEJAUGI DAR EUROPOJ YRA TAUTA, KURIOS MUZIKA SUSIDĖTŲ IŠ DISONANSŲ. JUK TAI ARCHAIŠKIAUSIA MUZIKA, KOKIA BEGALI ŠIANDIEN EUROPOJ BEBŪTI..."

Tikrai, taip yra. Tas įrodo, jog mūsų trimitai yra tikrai priešistorinių laikų liekana. Pasižiūrėkime, kad ir į trimitais griežiamų veikalų — sutartinių pavadinimus. Tie veikalai griežiami skudučiais, trimitais, rageliais ir kai kurie kanklėmis. Trimitams ir skudučiams ypatingai taikinti, būtent: "Untytė", "Padalėtis", "Skits, kate", "Kukorka", "Siaudžio Gegutė", "Siaudžio laukas", "Sesė kepė duoną", "Katė — katė", "Trys vyrai, trys vyreliai" ir kt.

Tautosakoj sutinkama daugely vietų, kur įvairių aplinkybių eigoje naudojama ir trimitas.

Mirusiųjų vėlės, kai tam tikrais metų laikotarpiais išeina padangėmis medžioti ar kariauti, aiškiai padangėmis girdima trimitų aidai. Numirėlius deginant, kai dar lavonai buvo deginami, trimitais grieždami piktas dvasias vaikydavo. Apie tai randami užrašai pas senųjų laikų metraštininkus, kuriems tekę su lietuviais susidurti.

Nors gana savotiška, net juokinga šiandien mums atrodo, bet buvo istorikų gvildenama, jog pats Lietuvos vardas esąs su trimitu susijęs. Anot Stryjkovskio, net visi senieji rusų, lietuvių ir žemaičių metraštininkai prieina vienodos išvados. Net toks rimtas lietuvių senienų studijuotojas Petras Klimas savo veikale "Lietuvių senovės bruožai" irgi tą mini.

Senovės padavimai būk byloją, jog toje vietoje, kur dabar yra Lietuva, buvęs kunigaikštis Kernius (pasakingojo kunigaikščio Palemono ainis), gyvenęs vienoje Vilijos (Neries) pusėje. Kadangi kitoje Vilijos pusėje gyventojai griežę ant ilgų triubų — trimitų, tat jis, Kernius, tuos žmones pavadinęs savo kalba (jis buvęs atėjūnas iš Romos krašto) — lotyniškai — LITUS — krantas (lotyniškai vadinamas), o triūba — TUBA. Tad sudėjus tuos žodžius krūvon, gaunasi LITUBA, bet žmonės negalėję teisingai ištarti, perkeitę į LITUVA, ilgainiui į Lietuva. Argi neįdomūs svetimtaučių sugalvojimai.

Kaip ten bebūtų, vėlesniais laikais randame jau ir apčiuopiamų duomenų apie trimitus. Al. Guagnini mini savo metrašty, jog lietuviai naudoja ilgus trimitus, kurie turi graudingą balsą ir net kartais vienas, dviem trimitais pūsdamas, sutaikina gerai balsą.

YRA UŽSILIKĘ KIEK ŽINIŲ IŠ KĖSTUČIO LAIDOTUVIŲ, KURIŲ METU TAM TIKROJE VIETOJE GRAUDINGAI TRIMITAIS GRIEŽTA.

Lietuvos didžiųjų kunigaikščių pilyse buvo trimitai vartojami per kariškus pasilinksminimus. Taip pat plačiai buvo vartojama kare ir priešai, lietuvių užpulti, nuo begalinių trimitų keistų garsų tiek išsigąsdavo, jog išbėgiodavo, neskaitant jau to, kad trimitų pagalba buvo duodami įvairūs kariaujantiems įsakymai kaip veikti mūšio metu.

12-to amžiaus rusų metraštininkas Karamzinas, aprašydamas mūšį su lietuviais, sako:

"Šį metą nuožmūs lietuviai, baltais maišais apsimovę, ant greitų žirgų su ilgais medžio trimitais įpuolė į Mugapilio apygardą ir, ten pasiskirstydami, tai susigrupuodami krūvon, veikdami pagal trimitų balsą, labai nusiaubė ir nuteriojo".

Be karo, neretai trimitai buvo vartojami ir tam tikrose kulto apeigose, tik jie, kažkodėl buvo tąsyk vadinami kitu vardu — daudyta. Griežiamos giesmės tik dviese ir daudyta kitam (tas pats padargas) tikslui nebuvo vartojamas. Pereito šimtmečio kaimuose buvo plačiai dar viduryje įvairuose Lietuvos vartojami trimitai net pasilinksminimams grojant 3 — 9 trimitininkams. Neretai juos užtikdavai ir karčiamoje griežiant. Ir baudžiavų metu trimitai buvo vartojami, kai plakamas, neišlaikydamas skausmo, labai šaukdavo. Kad dvaro ponios nesierzintų, buvo liepiama trimitams griežti.

Vestuvių apeigose trimitininkas būdavo labai garbingas asmuo. Ramygalos valsčiuje prieš 100 metų, kai kviesliai važiuodavo jaunosios kraičio parsivežti, jam papuošdavo gražiai žirgą, jo kepurę apipindavo šiaudais, panašiai į trikampį bokštą, ir ją papuošdavo blizgučiais ir rožėmis. Nupindavo iš šiaudų diržą, o per krūtinę eidavo siauri dirželiai. Jis jodavo trimituodamas kelis kilometrus pirmiau už kitus. Prijojęs prie to sodžiaus, kur jaunoji gyvena, dar garsiau trimituodavo, kad išeitų pasitikti. Jaunoji, sutikdama, užrišdavo arkliui ant kaklo gražų rankšluostį.

Na, o kas nežino "skerdžių" trimituotojų, kurie nuolat solo griežiavo. Jie turėdavo kiekvienam reikalui įvairius sutartinius melodinius ar ritminius garsus.

Trimitą įvairiose vietose įvairiai vadina: vienur triūba, kitur triūbelė ar trūba.

BET LIETUVIŠKIAUSIAS PAVADINIMAS BUS BENE S. DAUKANTO "BŪDE" PAAIŠKINAMAS:

žemaičiai vartoja žvotai tverti į žemę smeigti basį ir vadina jį "mytas", o kadangi trimitai daromi iš perskelto į 2 — 3 dalis medžio gabalo net kelių pėdų ilgio, tat pagal jį išeina trimitas. O tas trimitas yra sudedamas, kai išskaptuoja vidurinę pusę krūvon, tat ir susidaro tri-mytis, kuris, sudėjus, aptepamas smala ir ant viršaus apvyniojamas beržo tošė. Kai norima gauti atitinkamus garsus, tenka juos daryti didesnius, mažesnius ir tt.

Taip atrodo trumpai trimitai, kuriais M. K. Čiurlionio vardo meno ansamblis pritars tam tikrose savo programos dalyse.

Trimitai yra gana ilgi ir gražiai puošia visų grupę, lyg kokie sargai tautinį archaizmą saugodami nuo ištautėjimo. Trimitas yra girių, plačių pievų ir laukų instrumentas, bet vėlesniais laikais Lietuvoje buvo tobulinamas ir yra jau tiek patobulintas, jog gali dalyvauti drauge su kitais muzikos garsais, vairuojamais šių dienų harmonijos bangomis. Prie jų patobulinimo nemažai yra prisidėjęs ir Alf. Mikulskis.

(Bus III dalis)

JUOZAS ŽILEVIČIUS

VILNIAUS IR KAUNO UNIVERSITETUOS

Vilniaus Valstybiniame Universitete dabar veikia šie fakultetai: Fizikos - Matematikos, Chemijos, Gamtos Mokslų, Medicinos, Ekonomikos Mokslų, Teisės ir Istorijos - Filologijos. Istorijos - Filologijos fakultete tėra šios pagrindinės specialybės: istorija, lietuvių kalba ir literatūra, rusų kalba ir literatūra, bibliotekininkystė ir žurnalistika. Skelbiama, kad dėstomoji kalba esanti lietuvių, bet grupės su rusų dėstomąja kalba yra Medicinos fakultete ir Istorijos - Filologijos rusų kalbos ir literatūros specialybėje. Tą faktą patvirtina disertacijų gynimo eiga. Štai, š. m. birželio 24 d. gyd. L. Laucevičius gynė disertaciją medicinos mokslų kandidato laipsniui gauti: Mirpatozės ir fibromiozitai ir jų gydymas chloretiline blokada. Oficialus oponentai buvo: prof. V. Korchovas, doc. S. Šerševeras ir vyr. Lietuvos rentgenologas V. Krotovas... O birželio 29 d., ginant disertaciją Vilniaus U-to Med. f-to vyr. dėst. Ch. Kibarskiui (strofantino ir digitalio veikimas į širdį), oponentais buvo: Leningrado Centr. Rentgenologijos ir Radiologijos instituto prof. Arkuskis, Kauno Valst. U-to doc. Januškevičius ir Vilniaus U-to med. mokslų kandidatas Runkevičius.

Bolševikai dar gana ilgą laiką tebevadino Kauno Universitetą Vytauto Didžiojo vardu, tačiau jau kuris laikas, kai tas vardas pakeistas. Dabar ši mokslo įstaiga vadinama Kauno Valstybiniu Universitetu.

LIETUVIŲ KALBOS DRAUGIJA IR JOS ĮSTATAI

Pernai, 1949 m. gruodžio 29 d., Dirvos Nr. 52 aš iškėliau mintį, kad būtinai reikia sudaryti tokį centrą, kuris rūpintųsi pagrindiniais mūsų kalbos reikalais ir ieškotų kelių ne tik tai kalbai apsaugoti nuo nuolatinio nykimo, bet ir be perstojo jai toliau gerinti, tobulinti. Tuomet man, tik ką atvykusiam į JAV, dar nebuvo visai aišku, ar tam reikalui geriau būtų atgaivinti nepriklausomoj Lietuvoj ir vėliau Vokietijoj gyvavusią Lietuvių Kalbos Draugiją, ar kurti koki nors naują sambūrį. Vėliau, gavus įvairių atsiliepimų, tiek iš buvusių LKD narių, tiek iš kitų mūsų gimtosios kalbos brangintojų, ir plačiau kalbamą reikalą apsvarsčius drauge su artimaisiais bendradarbiais, buvo nuspręsta atgaivinti Lietuvių Kalbos Draugiją, kuri platų lietuvių bendrinės kalbos kultūros barą yra išvariusi nepriklausomoj Lietuvoj ir tą darbą buvo toliau pasiryžusi varyti tremtyje. Tam tikslui Vokietijoj veikusios Lietuvių Kalbos Draugijos Valdyba ėmėsi konkrečios iniciatyvos ir tam tikrame daugely tautinių laikraščių paskelbtame atsišaukime pranešė, kad atkuriama LKD valdybos veikla. Savo pirmuoju uždaviniu ji, ši valdyba, numatė suprojektuoti naują kalbinės veiklos organizaciją, parūpinti tinkamus įstatus ir ją įsteigti.

Pradėjus šį uždavinį vykdyti, tuojau buvo susidurta su visa eile sunkenybių. Visų pirma pasirodė, kad neįmanoma dėl fizinių aplinkybių visiems LKD valdybos nariams drauge suvažiuoti, todėl Columbaus mieste gyvenančio J. M. Laurinaičio vietoje turėjo būti valdybon kooptuotas Clevelande gyvenąs Ig. Malinauskas, įvairių vadovėlių autorius ir žinomas pedagogas. Toliau, ruošiant LKD įstatus, buvo susidurta su įvairiomis technikinėmis kliūtimis, pvz., su visuotinių suvažiavimų galimybėmis, lėšų trūkumu ir kt. Todėl, atsižvelgiant į visas šias kalbinei veiklai labai nepalankias aplinkybes ir prisitaikant prie naujų gyvenimo sąlygų, kiek galint buvo stengiamasi apsieiti be ligšiolinių įprastinių, bet šiuo metu neįvykdomų formalybių ir vis dėl to įstatus paruošti tokius, kad jais šiaip taip būtų galima pradėti organizacinį ir koordinacinį bendrinės lietuvių kalbos kultūros darbą.

Negalėdama sušaukti steigiamojo LKD susirinkimo, laikinė LKD valdyba (pirm. Pr. Skardžius, sekr. St. Barzdukas ir narys Ig. Malinauskas) savo 1950 m. gegužės 27 d. posėdyje apsvarstytą ir priimtą LKD įstatų projektą nutarė paskelbti spaudoje, išsiuntinėti buvusiems LKD nariams bei kitiems žymesniems lietuvių kalbos mylėtojams ir paraginti juos, kur aplinkybės leidžia leidžia, tuojau nedelsiant kurti LKD skyrius, apsvarstyti juose jau sudarytų įstatų projektą ir su pastabomis jį grąžinti ligšiolinės valdybos pirmininkui. Kai bus įkurti bent keli tokie skyriai ir jų apsvarstytas bei priimtas LKD įstatų projektas, laikinė LKD valdyba tuojau sudarys rinkimų komisiją ir stengsis korespondenciniu būdu išrinkti naują centro valdybą.

Visais su LKD susijusiais reikalais prašome kreiptis šiuo adresu: **Pr. Skardžius**, 6608 Bliss Ave., Cleveland 3, Ohio.

Dr. Pr. Skardžius
LKD pirmininkas

ŠEŠTADIENĮ, RUGSĖJO 30 D., 8,30 VAL. VAK.

THE ACADEMY OF MUSIC

Broad ir Locust St., Philadelphia, Pa.

Bilietų kainos: $5.20, $3.90, $3.25, $2.60, $1.95, $1.30 (įskaitant Fed. Tax 20% ir City Tax 10%).

WCB Atstovybė Philadelphijoj,
c/o Liberty Federal Savings & Loan Association, 204 North Broad St., Philadelphia, Pa. Rittenhouse 6-7727

SEKMADIENĮ, SPALIO 1D., 5,30 VAL. PO PIETŲ

CARNEGIE HALL

57th St. ir 7th Avenue, New York City

Bilietų kainos: $3.60, $2.40, $1.80, $1.20, $.90. Pirmos eilės ložės (8 vietos) po $9.60 ir $6.00. Antros eilės ložės (8 vietos) po $3.60 ir $2.40 (įskaitant Federal Tax 20%).

WCB Artists & Concert Management
Galvin Bldg., Room 210, 236 W. 55th St., New York, N. Y. Judson 2-2569.

Vienybės ĮVAIRENYBĖS

ŠVEDŲ MOKSLININKAS NORI PASŪRINTI BALTIJOS VANDENIS

Padidėtų žuvingumas ir sušvelnėtų klimatas

Baltijos jūra praeityje nebuvo tokia, kokią šiandien mes pažįstame. Amžių eigoje kito jos forma, kito vanduo, taip pat kito ir jos pakraščių išvaizda. Tų kitėjimų priežastimi buvo ledynų gadynė. Buvo metas, kada didelių ledų sluoksniu buvo prislėgti ne tik didžiuliai sausumos plotai, kaip dabar švedų, norvegų, suomių, estų, latvių ir dalimi lietuvių gyvenamos vietovės, bet taip pat ledų kalnais buvo užklota ir Baltijos jūra. Ši ledų gadynė trukusi nuo 6000 iki 5000 metų prieš Kristų. Vėliau iš lengvo ledai pradėjo tirpti. Kur buvo mažesni jų klodai, ten greičiau nutirpo, gi kur buvo didesni ledų kalnai suversti, ten tirpimas truko ilgesnį laiką. Didieji ledų klodai turėjo įtakos dabartinių Baltijos pakraščių išvaizdai. Ledų gadynės pasėkoje vienur iškilo aukštumos, kitur įlinko slėniai. Tai ledų svorio slėgos padarinys. Ypač pakito dabartinės Skandinavijos vaizdas. Čia ledmečio pasėkoje iškilo aukštumos, kurių anksčiau nebuvo. Tasai žemės klodų iškėlimas Baltijos jūrą kuriam laikui buvo padaręs uždaru ežeru.

Prieš ledmetį Baltijos jūra su Atlantu susisiekė ne dabartiniu keliu. Senaisiais laikais su Atlantu ji turėjo susisiekimą savo šiaurinėje dalyje, aukštėliau dabar esančio Stockholmo, link Narviko.

Kai ledmečio pasėkoje Baltijos jūros susisiekimo su Atlantu kelio vietoje iškilo aukštumos, tada ji tapo gėlo vandens ežeru.

Iš miškingų sričių gausiai upėmis tekėdamas Baltijon vanduo, ilgai netrukus šį uždarą ežerą pripildė skliding ir vandens perteklius pradėjo ieškotis kelių nutekėjimui. Pirmiausia uždara Baltija upeliais bei upeliūkščiais pradėjo susisiekti su pietinės Švedijos ežerais. Ilgų metų eigoje tekėdamas vanduo tuos upelius nepaliaujamai gilino ir platino. Galiausiai kaip tik šioje srityje įvyko žemės klodų pasivartymas, kuris Baltijai atvėrė kelius susisiekti su Atlantu. Kurį laiką buvusi uždaru ežeru, pagaliau ji vėl tapo jūra.

Tačiau ir atgavusi jūros formą Baltija iki šiol turi per gėlą vandenį. Jos vanduo yra daug mažiau druskingas, negu kad jai kaimyninių vandenų. Pavyzdžiui, Suomių įlankoje Baltijos vanduo šiuo metu beturi tik 6% druskingumo. Arčiau prie išėjimo į sūriuosius vandenis Baltijos vandens druskingumo procentas šiek tiek didėja, bet jis nepasiekia tokio druskingumo, koki turi Šiaurės jūra bei Atlantas. Šiaurės jūros vandens druskingumas siekia 35%.

Svarbiausios nepakankamo Baltijos jūros vandens druskingumo priežastys yra jos sunkus išėjimas į didžiuosius vandenis ir didelis tinklas upių, nepaliaujamai nešančių gėlą vandenį mažai druskingan Baltijos jūros vandenin. Baltijos jūros dabartinis susisiekimas su didžiaisiais vandenimis yra užgriostas salų salelių, pusiasalių ir visos eilės sausumos iškyšulių. Pažvelgus į žemėlapį, matyti, kad Baltijos vanduo, kol jis pasiekia didžiuosius vandenis, turi padaryti didžiulius vingius, išsilenkdamas visos eilės salų, kol, pagaliau, siauručiais takeliais prasiskverbia į vandennų platumas. Tokį kelią turi atlikti ir Atlanto vanduo, audrų genamas linkui Baltijos jūros. Pirmiausia jis įsipainioja grupėn salų, ilgokai daužosi į jų pakrantes, kol po ilgo ir vingiuoto kelio šiaip ne taip prisimuša Baltijos širdin.

Jūrai nesant pakankamai druskingai, jos nemėgsta sūriųjų vandenų žuvys. Jei kokia ir užkliūva, ji stengiasi iš Baltijos jūros skubiai iškeliauti. Čia ji neapsigyvena ir vengia prieauglį auginti.

Žymus švedų mokslininkas Gislen, Lund universiteto profesorius, neseniai viešumai paskelbė fantastinį projektą Baltijos druskingumui pakelti. Pagal jį Baltijos jūros vandens druskingumo pakėlimas nesudarytų nenugalimų sunkumų ypač dėl to, kad pati jūra nėra didelė. Ji teužima 4200 kvadratinių kilometrų plotą. Svarbiausia, nėra reikalo galvoti apie šios jūros vandens druskingumo pakėlimą paprasto sūdymo būdu. Baltijos jūra turi gerą kaimyną Atlanto vandenyno pavidale. Tačiau ją nuo šio kaimyno skiria Skandinavijos žemyno juosta. Kadangi dabartinis Baltijos susisiekimas su didžiaisiais vandenimis dėl jau jau minėtų priežasčių nėra palankus, tenka galvoti apie suradimą palankaus kelio susiekti su Atlantu.

Esąs vienintelis kelias, — teigia prof. Gislen, — tai iškasimas kanalo, kuris Baltijos jūrą įgalintų laisvai ir netrukdomai susisiekti su Atlantu. Didžiulį kanalą geriausiai būtų iškasti per Oeresundą. Kanalas turėtų 52 kilometrus ilgio ir vieną kilometrą du šimtus metrų pločio. Gi kanalo gylis turėtų būti 20 metrų. Tokio kanalo iškasimas atsieitų du miliardus švedų kronų. Dabartinė žmonių karta dar negalėtų tokio kanalo pravedimo teigiamų savybių pastebėti. Tačiau trečioji karta jau pajustų tokio kanalo naudą. Tasai kanalas įgalintų pakilti Baltijos jūros vandens sūringumą. Didėjant vandens sūringumui, pagrečiui Baltijoj pradėtų įsikurti naujos žuvų giminės, kurių iki šiol nebuvo. Po 145 metų Baltijos jūros vanduo jau turėtų pakankamą kiekį druskingumo ir čia jau būtų galima sutikti įvairiausios sūriųjų vandenų žuvų giminės.

Padidėjęs Baltijos jūros žuvingumas būsimų kartų jos pakrančių gyventojams taptų gero pragyvenimo šaltiniu. Atsižvelgiant į tai, kad Baltijos jūros regiono tautos savo žemėse neturi turtų, tad žuvų pramonė sudarytų sąlygas šiems kraštams atkusti.

Ne tik žuvininkystė keltų Baltijos regiono tautų gerbūvį. Jūros vandeniui pakankamai prisisotinus druska, jis švelninančiai veiktų pakrančių klimatą. Gi sušvelnėjus klimatui įvairios augalų kultūros suklestėtų ir duotų žymiai didesnį derlių, negu kad mūsų amžiuje.

Sunku šiandien būtų tikėtis, kad prof. Gislen projektą kas ryžtųsi realizuoti. Visos tautos dabarty turi kitų rūpesčių. Tačiau tiek malonu, kad ryšium su šio projekto paskelbimu įvairių valstybių spauda turėjo progos paminėti Baltijos jūrą ir tuo pačiu priminti jos rytinėse pakrantėse vykdomus karinius sustiprinimus, priešingus mokslininko Gislen plano dvasiai.

(Tremtis)

KAS YRA GINTARAS, TAS LIETUVIŠKAS AUKSAS?

Daugelis yra matę gintarą: vieni grožėjosi mamytės ar sesutės gintariniais karoliais, apyrankėmis, segėmis, kiti, gal būt, net patys, būdami Lietuvos pajūryje, rinkdavo smulkius gintaro gabalėlius. Tačiau, atrodo, retai kam teko patirti, kas tai yra gintaras, tas lietuviškasis auksas.

Jau senų senovėje žmonės suko savo galvas, beaiškindami gintaro atsiradimo klausimą. Pradžioje net ir mokslo žmonėms ta paslaptis nebuvo žinoma, todėl tenkintasi tik padavimais. Gražiame lietuvių padavime sakoma, kad Baltijos jūros deivė Jūratė pamilusi žmogaus sūnų, gražuolį Kastytį, ir jį pasikvietusi į savo gintarinius rūmus, esančius jūros gelmėse. Apie tai sužinojęs Perkūnas ir labai supykęs. Jis savo žaibais sugriovęs puošnius gintarinius rūmus, nužudęs jos mylimąjį Kastytį, o ją pačią, Jūratę, prikalęs prie vienos rūmų sienos, kur ji ir dabar teberaudanti. Baltijos bangų dabar išmetamas gintaras esąs kilęs iš tų Perkūno sugriautų gintarinių rūmų skeveldrų bei Jūratės ašarų.

Tai toks padavimas. Tačiau, palyginti, dar neseniai mokslo žmonėms pavyko išaiškinti tikrą gintaro susidarymo paslaptį. Tai yra buvę labai seniai, prieš milijonus metų. Tuomet ten, kur dabar yra Baltijos jūra, būta sausažemio. Klimatas buvo skirtingas, panašus kaip dabar šiltuose kraštuose. Tuomet ten ir Lietuvoje augo amžinai žaliuoją ąžuolai, kelių veislių palmės, magnolijos, laurai ir kiti šilto klimato augalai. Milžiniškose giriose augo gintarmedžiai, tam tikros veislės pušys ir eglės. Audros vertė medžius ant vienas kito. Medžiai, begriūdami, laužė kitų medžių šakas, viršūnes, žalojo žievę, šaknis. Sužeisti gintarmedžiai stengėsi užgydyti savo žaizdas, išleisdami iš savo vidaus gausybę sakų. Kol žaizdos neužsitraukdavo, iš tų medžių nuolat tekėjo sakai. Sakai, bevarvėdami nuo šakos ant šakos ir per patį liemenį, tekėjo ant žemės, užliedami visa, kas yra buvę po medžiu: medžių spyglius, augalų lapus, žiedus, nukritusias paukščių plunksnas, įvairiausius vabzdžius ir kitus smulkiuosius gyvius, kurie, įklimpę į sakus, galutinai buvo užlieti.

Todėl ir dabar gintare aptinkama visokiausių liekanų to meto augalų ir vabzdžių, kurie liudija apie tais laikais augusius augalus, gyvenusius vabzdžius ir kitus mažus gyvius. Karaliaučiaus gintaro muziejuje buvo gabalėlis gintaro, kuriame buvo aiškiai matomas įklimpęs mažytis driežas. Ilgainiui tie gintarmedžių sakai buvo užnešti žemėmis, per šimtus tūkstančių metų tie sakai sukietėjo ir pagaliau virto gintaru. Vėliau tas sausažemis Baltijos jūros buvo užlietas ir gintaro sluoksniai atsidūrė jūros dugne. Dabar jūros bangos, ypač audrų metu, ardo tuos sluoksnius, neša gintarą tolyn ir išmeta su jūros žolėmis ant kranto.

Dažniausiai išmetami smulkūs gintaro gabalėliai, tačiau pasitaiko ir didelių gabalų, sveriančių net šešis ir daugiau svarų. Iš jūros išmetamo gintaro Palangoje ir Klaipėdoje buvo daromi įvairūs papuošalai, kurie ne tik lietuvių, bet ir kitų, yra labai vertinami.

J. P.

***

— Prieš 15 metų prezidentas Rooseveltas pasirašė Social Security aktą, pagal kurį kiekvienas dirbantysis, gyvenąs iš uždarbio JAV, turi priklausyti šiai organizacijai.

MIRGA MARGA

118 DIENŲ ANT STIEBO

San Francisco mieste reklamos stiebo savininkas sutiko mokėti 5,000 dol. vienai 25 metų blondinei kirpėjai, jei ji ant 65 pėdų aukščio stiebo išbus 118 dienų. Už kiekvieną tolimesnį tenai išbūtą mėnesį jis jai mokės po 2,500 dol. Stiebo viršūnėje įrengtoje kabinoje yra lova, vonios kambarys, šildymo aparatas ir spinta drabužiams.

SVEIKAS MIEGAS

Mrs. Clinton Faris taip stipriai miegojo, jog tik tenubudo tada, kai jai policininkas ausin užgaudė: "Kelkis, Madamme, tavo namai sugriuvo". Tačiau jau taip blogai nebuvo. Buvo išvirtusi tik viena siena, kai smarkiai važiavęs sunkvežimis vožė į sieną. "O, aš dabar suprantu, kodėl man buvo pasidarę šalta" — atsakė žiovaudama Mrs. Clinton Faris ir užsiklodama antra antklode.

PAPŪGA IŠDAVĖ

Kai panelė di Rumo Venecijoje ištisą valandą laukė sužadėtinio, su kuriuo ji turėjo vykti bažnyčion, vietoje jo sulaukė paštininką. Papūga, kurią ji rado siuntinėlyje, jai be pertraukos kartojo: "Nelauk jo, jis myli kitą, nelauk jo, jis myli kitą".

ŠYKŠTUMO KARALIUS

Filmų aktorius Claude Dalbert, kurio turtas peršoko milijoną frankų, gavo "prancūzų filmų karaliaus" titulą. Bet jo kolegos, jį pajuokdami, jam duoda "šykštumo karaliaus" titulą. Esą, jis net juokingai vykštus. Dar ir dabar jis vaikščioja 1924 metų Renault automobiliu ir tebenaudoja senovišką baterijinį radijo aparatą.

KOVOJE PRIEŠ CILINDERIUS

Jau 15 metų, kai Londone išeina laikraštis, pavadintas "Anti Top Hat". Jame vedama kova prieš cilinderių dėvėjimą. Šio laikraščio steigėjas buvo ne tik turtingas, bet ir labai nusistatęs prieš cilinderius. Laikraščio viso išeina 3 egz., kurių du egzemplioriai tenka testamento vykdytojams.

— Didieji transatlantiniai laivai labai rūpinasi savo keleiviais. Kartą laivu "Queen Mary" plaukė į Europą amerikietis. Atvykęs į Southampton, jis perdavė Steward knygą iš laivo bibliotekos ir pridūrė, kad gaila, jog negalėjęs jos iki galo perskaityti.

Kai jis po 2 mėn. grįžo atgal tuo pačiu laivu, Steward įteikė jam tą pačią knygą ir nurodė, kad jis buvo priskaitęs iki 159 psl.

— Vidutiniškai kiekviena amerikiečio šeima per metus išsiunčia 75 sveikinimo atvirukus, kurių 40 vien tik Kalėdų švenčių proga.

— Biblija ištisai yra išversta į 185 kalbas. Dalimis ji buvo versta 1090 kalbomis.

— Taip pat istoriniai šaltiniai sako, kad jau maždaug prieš 400 metų prieš Kolumbui atvykstant į Ameriką, šiame kontinente gyvenę baltieji. Žinoma, jis to nežinojo, bet jo atrastame kontinente buvo europiečių vietovių, apgyvendintų prieš 400 metų.

— Columbia Universitetas konstatavo, kad tik kas ketvirtas amerikietis perskaito knygą per mėnesį. Apie 90 proc. gyventojų per dieną perskaito vieną ar daugiau laikraščių.

— Sakoma, kad audros metu negalima gerti degtinės. Švedų ūkininkas neseniai tai gavo patirti savo kailiu. Jam beieškant nusiraminimo audros metu, perkūnas trenkė į degtinės bonką, sudaužydamas ją į tūkstančius gabalėlių. Patį ūkininkas, nutrenktas ne tiek perkūno, kiek baimės, veikiai atsigavo.

Smagus sportas vandenyje ir saulėje.

Jau 9 metai, kai visi klauso

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valandų,

kurios yra transliuojamos šeštadieniais nuo 4,45 iki 5,30 valandos iš stoties WEVD (1130 klc. — 5000 W).

Direktorius Jokūbas J. Stukas, 1264 White St., Hillside, N. J. Tel. WAverly 6-3325.

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA

JUOZAS GINKUS, VEDĖJAS

ŠEŠTADIENIAIS, NUO 2 IKI 3 VAL. PP.

IŠ WWRL, 5000 kcl.

495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 4-9293

PHILIP BENDER

AVALINĖS KRAUTUVĖ

Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.

Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.

245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.

Telefonas: EV. 7-2043

A. NOVITZKIE

BARAS RESTORANAS SALĖ

Salė pramogoms vestuvėms ir susirinkimams.

59-63 56th RD., MASPETH, L. I., N. Y.

Telefonas DA 6-7460

Telefonas: *EVergreen 7-7411*

KLEEN KOL COAL CO.

LISAUSKO ANGLIŲ KOMPANIJA

Anglys, Coke ir Aliejus

496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

Gyvenamoji vieta:

53-82 72nd Pl. Tel.: HA 6-8406 Maspeth, N. Y.

Telefonuoti po 5 val. vakarais

J. KUMPIKO

ELEKTRO MOTORŲ DIRBTUVĖJE

Taisomi elektro motorai, ventiliatoriai, kirpimo bei skutimo mašinos, skalbimo mašinos, dulkių siurbliai ir kitoki dalykai.

GARANTUOTAS IR GREITAS PATARNAVIMAS.

105 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

EVergreen 7-1423

SUTVARKOMI BIZNIO TAKSAI

Mes sutvarkome įvairių rūšių bei jurisdikcijų taksus: federalinius, valstybinius, municipalinius Jungtinėse Valstybėse ir užsienyje.

Adv. St. P. Zubavičius, kuris turi teisės praktikuoti bet kuriame Jungtinių Amerikos Valstybių teisme, tvarko knygas bei rekordus pavieniams biznieriams, partneriams ir korporacijoms.

Patarnavimai atliekami ir laiškais. Be to, daromi asmeniški vizitai bet kuriose biznio įstaigose čia ir užsienyje.

Prašoma kreiptis angliškai ar lietuviškai, o aš suteiksiu sąžiningą patarnavimą.

STANLEY P. ZUBAWICZ (Zubavičius)

111 Ainslie Street, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EV. 4-3049

STANDARD FEDERAL SAVINGS and Loan Association of Baltimore City

Metinis dividentas 3%

Kiekvienas indėlis apdraustas federalinės valdžios apdrauda iki $5000.00.

684 Washington Blvd. Baltimore, 30, Md.

1860 : 90th ANNIVERSARY . 1950

Latest Quarterly Interest-Dividend **2%** Credited and Compounded Quarterly A YEAR

Interest starts from the first of every month on sums from $25. to $7,500 plus dividends

Deposits made on or before January 10. April 5. July 10. and October 5 will draw isterest from the first of sach months if left to the end of a quarterly dividend period.

THE *Kings County* SAVINGS BANK

135 BROADWAY at BEDFORD AVE

539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.

BROOKLYN, N. Y.

Member Federal Deposit Insurance Corporation

Taip pažangėja maudymosi kostiumai...

TAIP MES GALVOJAME!

(Atkelta iš 3 psl.)

krašte šeimose, mokyklose ir bažnyčiose, rodos, kitokią auklėjimą gavote?!

Amerikiečių vyrų ryžtingumą kovoje su naciais pažįstame ir jį vertiname. JAV amžiais bus šviesiai minimos viso pasaulio laisvose tautose, jei jos ir kovoje su komunizmu bus tokios pat ryžtingos. Lietuviai bus jų gretose. Tačiau... mes turime teisę ir pareigą nė kiek nemažiau saugoti save, kaip jūs tai darote, nes ir po trečio galimo pasaulinio karo kovoje su komunizmu JAV bus vargu proporcingai praradusios tiek gyvybių, kiek mes jų jau šiandien esame praradę. Tai jūsų vadinamas lietuvių "slapstymasis už sijonų"! Jei galėtų būti kalbą apie gėdą ir "slapstymasi už sijonų", tai ją šiandien turėtų justi "amerikietės moterys iš USA" dėl savo vyrų, kurių 23.6% vien New Yorko (kai kur net iki 30%) šaukiami kariuomenėn nestojo. Juos kiekvienas lietuvis tremtinys nesidrovėdamas vadina negarbingu vardu — dezertyrais.

Nelaukite, kad mes pasirodytume esą vyrai, kaip kad šie jūsų vyrai iš USA. Tokių mūsų tarpe nebuvo ir nebus!

Būtų daug geriau, kad jūs "amerikietės moterys", ne smaguriautumėte, susipirkusios kavą ir cukrų, ir, užsidėjusios "nylon" kojines, ne šuniukus vedžiotumėte, bet augintumėte vaikus, būtumėte pavyzdingos motinos, rūpintumėtės namų židiniu, o politikos klausimus paliktumėte bent savo vyrams, kurie, turime vilti, geriau išmano. Lietuvos tremtinės moterys irgi tą vietą užleidžia mums. O kalbėdamos ir rašydamos kam nors, pirma pasitikrinkite, ar jūs pačios iš savęs nesijuokiate... Jūsų anoniminiai laiškai mūsų nepaskatins ir nesudraus, nes mūsų tautos kova prieš komunizmą jau yra nuspręsta ir vykdoma. Tik labai skaudu, kad tos "amerikietės moterys" iš mūsų kovos ir diena iš dienos srūvenančio lietuvių tautos kraujo tyčiojasi, ragindamos siųsti bent vieną savanorį. Jos dar nesupranta, kad kovoje prieš komunizmą mes visi esame savanoriai, jei turime garantiją, kad ta kova nesibaigs vėl kokia nuolaida ir bus iki galo garbingai vedama. Tik, aišku, mes kovosime ne ilgaliežuvių "amerikiečių moterų" batalionui vadovaujant, kurios, kaip paaiškėjo iš jų laiško, ir maistą ar vartotus rūbus tremtiniams siuntė su tikslu ne jiems padėti, bet su išskaičiavimu — mainais už mūsų gyvybes, pačios tikėdamos už tų vartotų sijonų save ir savo vyrus paslėpti. Kaip gaila, kad mės visa tai palaikėme geros širdies darbais ir buvome joms už tai dėkingi. Ne, šitokie mainai net ir suvargusiam tremtiniui ne mainai ir šitoks duosnumas — ne duosnumas!

Pabaigoje aš turiu atsiprašyti visas taurios širdies amerikietes, kurioms šie žodžiai jokiu būdu netaikomi ir kurioms mes jaučiame pagarbą ir gilų dėkingumą. Mes esame visados pasiryžę jums pagelbėti. Mūsų kova yra bendra ir mes pakelsime visas aukas, kurių iš mūsų pareikalaus svetingos, mus priglaudusios JAV tikrajai taikai įgyvendinti, o kartu Amerikos ir Lietuvos laisvei užtikrinti.

Jūs gi, anoniminį laišką pasirašiusios amerikietės moterys (kabutėse!), atsiminkite, kad panaši korespondencija ir nepasirašymas po įžeidžiančiais laiškais daugiausia yra komunistų praktikuojami. Mat, melas ir klasta šviesos bijo.

KELIAUJANTIS EŽERAS

(Atkelta iš 5 psl.)

šeimą! Lankoje ganėsi galvijai, ir juos prižiūrėjo įgudę piemenys. Jie buvo apsiginklavę lazdomis ir laikė prie savęs šunis.

— O kam šunis?

— Meškom ir vilkam baidyti. Išsiskirs, būdavo, iš bandos avis ar karvė, ir tuoj, žiūrėk, kapt ją vilkas ar meška. Gyvuliai bijojo užpuolikų, tik vienas jautis buvo drąsus. Jis turėjo šviesius lopus ant šono, ir dėl to vadincsi Keršys. Kartą, kai jis užsimanė eiti sau, piemenys pradėjo jį vytis ir visa gerkle šaukti:

— Keršy, kur eini! Keršy, sustok!

— Tuo metu pro šalį ėjo ežeras, kurio vardas taip pat buvo Keršys. Išgirdes šaukiant savo vardą, sustojo ir pradėjo kilti į viršų. Jautis pirmas nugarmėjo į ežerą. Paskui — ir visa banda, ir visi piemenys, ir visi šunys.

Motina nutilo.

Juzas, lyg priblokštas, taip pat tylėjo.

— Užteks, — pagaliau nutraukė tylą motina. — Tu nepratęs per ilgai būti ant vandens, — ir jį pasuko į krantą. — Ar girdi, kaip antys ten uldauja? Jei būtum medžiotojas, tu man ją nušautum. Bet geriau juo nebūti.

— Kuo nebūti? — lyg pabudęs paklausė Juzas.

— Ak, tu mano ežerėli! — suplojo motina per jo veidą. — Tai šitaip tu klausaisi mano pasakojimų! — ir jos juokas nuskambėjo ežero krante.

Kitą rytą Dūlienė savo darbą jau buvo bebaigianti, kai Juzas atėjo jos pakviesti pusryčių.

— Aš tuoj. O tu dar eik pasimaudyti, — pasakė. Paskui nebus kada, važiuosime namo.

Juzas nuėjo į brastą.

Rengtis neskubėjo. Jo ausyse vis dar skambėjo vakarykščiai motinos žodžiai: "Keršy, kur eini! Keršy, sustok!" Ėmė lyg kažko bijotis, bet staiga prisiminė piemenis, kurie čia buvo paskendę. Gal jie žiūri dabar iš krištolo rūmų ir juokiasi iš jo.

— Bijo! Būta ko bijoti, ežere geriau, — rodos sakyte sako jie jam.

Juzas išsirengė ir nedrąsiai įbrido į vandenį.

Ežere geriau. Kad taip ėmus ir paskendus, — galvojo jis, ir jam vaidenosi krištolo rūmai, ir aukso žuvelės, ir ežero sodai, ir dideli ąžuolai.

Jis bridc vis gilyn ir gilyn.

Ežeras, rodos, kvietė. Akmenėliai, nusėdę dugne, kuteno jo padus ir vertė skubėti. Jis brido iki pažastų ir žiūrėjo, ar nematyti dar krištolo rūmų.

Ežeras darėsi vis mažiau įmatomas, tik geltonos kruopelės, lyg žaisdamos, leidosi žemyn ir vėl kilo į viršų.

— Į mano rūmus nusileisi, o kai nusibos — vėl galės iškilti, — rodos kalbėjo pats Keršys. — Ir mamą su tėčiu pasiimsi, ir Eleną su Petru.

Dar žingsnis, dar viena pėda, ir jis jau bus tenai. Vanduo siekia smakrą, o akys vos beaprėpia tą plačią švitinčią ežero gelmių skraistę — tik peržengt ją, ir būsi pas piemenis, ir matysi žuveles.

Staiga jis girdi šaukiant:

— Juzai!

Bando apsisukti. Ne, kažkas traukia jį gilumon.

Pasisuka į šalį, kelia kojį — puola lyg duobėn ir pasineria.

Kaip kurtas, pamatęs sprūstančią iš po koju gyvybę, Dūlienė puola į krūmus — taku, vedančiu į brastą. Nejunta, kaip šakos nutraukia nuo galvos skarelę, kaip sijono gabalai plėšte išsiplėšia, kaip žagarai žeidžia jos kojas.

Juzo nėra! Šitai ji juto, šitai dabar mato.

Oro kunkulai išsivertė į paviršių — vienas, antras — —

Vienu šuoliu, lyg naras, puolė ji į ežerą. Paviršiaus danga prasivėrė ir vėl greit užsidarė. Geltonos kruopelės leidosi žemyn ir vėl kilo.

Iškilo. Abu. Lyg išprausti putų — balti, lyg ežero sodų žiedais apkritę — geltoni. Jinai mis. Jis ramus, bežadis, kaip naujagimis iš neaiškaus džiaugsmo ir klaikaus ntikrumo akivonios iškeltas.

Pakeršės sodyboje neteko žado paukščiai. Ir žmonių žodžiai paliovė būti girdimi. Kapų rimty guli Juzas, kapų tyloj stovi ties juo motina, senelė, diedukas.

Sulaikydami kvapą laukia. Bet ko belaukti? Juzo lūpos praviros, ir akys užmerktos. Ar prakalbės, ir kada? Tokios ilgos, tokios kurtinančios tylos ir laukimo minutės!

— Dieve, o Dieve!.. Šventas, Didis, Nemirtingas! Pasigailėk mūsų, dovanok mums gyvybę!..

Praeina dar diena, dar vienas rytas išaušta, ir Dūlių vežimas grįžta keliu, kuriuo buvo atvažiavęs.

Keršys lieka už jų ir vis tolsta. Ne! Jis seka juos. Jie bėga ristele ir, vis dėlto, negali nuo jo pabėgti.

Motina ir sūnus, rodos, tylėjo. O iš tikrųjų, kalbėjosi kas sau su ežeru.

— Reikėjo gi nelaimės, — galvojo jinai, — tam pačiam Keršy, kur mano laimė gimė. Taip, ežeras myli, ežeras žudo. Vilioja, užburia ir paskandina. Dievo malonė, kad dar atgaivinom.

— Mama!

— A! lyg išbudus, atsiliepia ji.

— Aš nebenorėčiau atspėti vardą.

— Nebenorėtum, — pasižiūrėjo jinai į sūnų.

Keista, ji niekuomet iki šiol nebuvo dar pastebėjusi, kad vaiko akys — ežero akys. Nejau iš Keršio, iš tų krištolo rūmų? Pagalvojo, ir lyg drebulys nupurtė ją kažkoks jausmas.

— Nežinau, vaike, gal ir geriau neatspėti, — pasakė. — Bet — išaugsi vyras, tada apsispręsi.

TAIP KEIČIASI LAIKAI

Per ankstyvesnius IRO skryningus daug tremtinių buvo išmesta iš IRO stovyklų ir aprūpinimo tik dėl to, kad pasisakė arba kad apie juos manė, jog jie laisvai bėgę nuo bolševikų arba net kariavę prieš bolševikus (buvusius alijantus). Dabar jau būna taip, kad tie savo laiku išskryninguoti tremtiniai reikalauja iš IRO kontrolės centrų atiduoti jiems dokumentus arba išduoti pažymėjimus apie tai, kad jie laisvu noru bėgo nuo bolševikų arba kariavo antisovietinio fronto pusėje. Mat, dabar, ir tuo labiau ateityje, tokie dokumentai ir pažymėjimai bus šiems žmonėms labai naudingi ir suteiks jiems privilegijų. Tik kad IRO labai vengianti tokius pažymėjimus išduoti, nors jos archyvuose yra tikslūs sąrašai, dėl kurių priežasčių tremtinius išskryningavo.

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
VALANDOS:
8 — 10 ryte
1 — 2 popiet
6 — 8 vakare
Tel. EVergreen 8-9229

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS:
9 — 13 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

EDDY'S BAR & GRILL
EDWARDAS PAVILONIS, Sav.
Naujai išdekoruotas restoranas ir salė.
Įvairūs gėrimai, šviežias maistas
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
459 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EV. 4-8698

HELENA'S BEAUTY STUDIO
(Lietuvaitė, Lic. Hair Stylist)
Exclusive Prescription Permanents
136-08 Roosevelt Ave. Flushing, N. Y.
Tel.: FL 9-9487

KINGSLAND INN
Al. J. Grunskis, Sav.
Įvairūs svaiginamieji gėrimai.
Šviežias maistas pietums ir kitokiems užkandžiams.
Salė susirinkimams ir šiaip pobūviams
Televizija.
148 Kingsland Ave. Brooklyn 22, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8918.

A. Povilansko Baras ir Restoranas
SALĖ ŠEIMYNINĖMS PRAMOGOMS
158 GRAND STREET
Tel. EVergreen 4-9737 BROOKLYN, N. Y.

B. J. SCHEGAUS
REAL ESTATE & INSURANCE AGENTAS
Seniausia lietuviška nekilnojamo turto
ir draudimo įstaiga Brooklyne
Visada visiems sąžiningai
patarnaujama.
195 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 7-1241.

THE HALF SHELL
P. Janus ir G. Shlakis, Sav.
Įvairiausi gėrimai ir valgiai.
ROUTE 27-A, ISLIP, L. I., N. Y.
Bay Shore 2996.

SCHOLES BAKING, Inc.
LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA

V. LUKAS, vedėjas
Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kogeriausiai.
532 Grand St. Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

J. M. BUYAUSKAS
Laidotuvių Direktorius
Naujai pastatytame name moderniškai įrengta koplyčia.
Patarnauja ir kitiems New Jersey miestams.
24 Davis Ave. Kearny, N. J.
Tel.: Kearny 2-2588

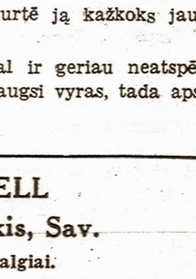

MERIDEN MONUMENTAL WORKS
STATOME PAMINKLUS KAPINĖSE
JOHN McGINNIS, Sav.
65-39 Grand Avenue, Maspeth, N. Y.
Prie M. Olivet Kapinių
arba
Fresh Meadow Rd. ir N. Hempstead Turnpike
Flushing, N. Y.
Prie St. Mary's Kapinių
Telefonai DAvenport 6-0750 Flushing 7-9248

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y..
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas, EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
123 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius
660 GRAND STREET,
Tel. STagg 2-5043
ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC

Eastate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9.4464

F. W. SHALINS
(ŠALINSKAS)
LAISNIUOTAS GRABORIUS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
Koplyčia Laidotuvėms NOTARY PUBLIC

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

V. A. BUDRAITIS
APDRAUDOS AGENTAS
Sąžiningas patarnavimas
8552 102 Street Richmond Hill, N. Y
VIrginia 9-6773

GEORGE F. RACHUN
Restoranas, baras ir salė
Geri gėrimai ir šilti valgiai.
MORGAN AVE. ir HARRISON PLACE,
BROOKLYN, N. Y.
Tel. HY 7-9758

M. STRIKOLIS
MAISTO KRAUTUVĖ
253½ E. MAIN STREET
Amsterdam, N. Y.
Tel. 1596

MAISTO KRAUTUVĖ
J. Jokubauskas, Sav.
291 Maujer St.
Brooklyn, N. Y.
EV 4-9579

BAR and GRILL
JOSEPH BALTAITIS, Sav.
Šviežias maistas,
įvairūs gėrimai
518 Grand St. Brooklyn, N. Y.
EVergreen 4-9407

New Yorkas ir Apylinkė

Pas mus

Julija Rajauskaitė, pianistė, kartu su dainininke Iz. Blauzdžiūnaite - Motiekaitiene, sekmadienį, lapkričio 26 d. 8,30 val. ruošia dainų ir muzikos koncertą Carnegie Recital salėje.

Med. gyd. V. Vyšniauskas, žinomas plaučių ligų specialistas, dirbąs Seaview Hosp., išlaikęs anglų k. egzaminus, pakeltas tarnyboje. Jo žinioje dirba 20 gydytojų.

Juozo ir Onos Stankų, mūsų skaitytojų Woodhavene, anūkė E. Milinytė pereitą sekmadienį minėjo savo 14 gimtadienį.

P. Lisauskas, Lietuvių Radijo Valandos direktorius ,spalio 22 d. veda lietuvaitę iš W. Virginijos Mortą Klodaitę.

T. Grybaitė, mūsų laikraščio bendradarbė, dviejų savaičių atostogas praleido savo tėviškėje Forest City, Pa. ir Menderių farmoje, kurios aplinka jai ypač patiko.

Dr. V. Ingelevičius, ilgametis Lietuvos Raudonojo Kryžiaus darbuotojas ir jo atkūrėjas tremtyje Vokietijoje, šiuo metu gyvenąs Brooklyne, neseniai išlaikė anglų kalbos egzaminus, o dabar ruošiasi įsigyti gydytojo praktikos teises.

Dr. V. Tercijonas lankėsi Vienybės redakcijoje ir ta proga žadėjo artimiausiuose mūsų laikraščio numeriuose su skaitytojais pasidalinti žiniomis apie atominę bombą.

Edv. Pulokas praneša, kad šį penktadienį įvyksta formalus jo užeigos, Warwick Inn (2836 Fulton St.), atidarymas.

Juozas Ginkus šį penktadienį išvyksta dviem savaitėm atostogų, kurias jis žada praleisti kažkur New Yorko valstybės kalnuose.

Ieva Trečiokienė, kuri šiuo metu atostogauja Menderių farmoje, siunčia mums linkėjimus.

Povilas Sakas, Apreiškimo parapijos vargonininkas, rugpiūčio 6 d. susituokė su Ona Čeponyte.

Vincas Graska, mūsų skaitytojas, kuris kartu su žmona praleido keletą mėnesių pas sūnų dr. V. Graską Kalifornijoje, netrukus grįžta atgal į Brooklyną.

St. Misiūnas, žinomų Brooklyno biznierių Misiūnų sūnus, susilaukė šeimos, nes šiomis dienomis jo žmona Elena jam padovanojo gražią dukterį. Pakrikštyta Irenos vardu.

Vincas Struogis, vienas seniausių Vienybės skaitytojų, neseniai savo namuose, Hempsted, L. I., savo šeimos ir gausiai susirinkusių draugų tarpe paminėjo 80 metų amžiaus sukaktį.

Al. Mrozinskas, žinomas pianistas, paruošė dainininkų kvartetą, kurį sudaro V. Bražėnas, Vl. Malinauskas, I. Ališauskas ir K. Skobeika.

Jonas Stulgaitis, brooklynietis užsimokėjo metinę Vienybės prenumeratą ir skyrė mažą auką.

Petras Tumėnas iš New Yorko užsisakė Vienybę ir užsimokėjo už 2 metus.

Dr. B. K. Vencius su sūnum Armu rugpiūčio 18 d. išvyksta atostogų į Maine valstybę. Grįš rugsėjo 12 d.

Walter Ambrose, žinomas biznierius, grįžo iš Maine valstybės, kurioje praleido 2 sav.

A. Mikalauskas, žinomas veikėjas ir biznierius, kuris praeitų metų pradžioje buvo sunkiai susirgęs, dabar jaučiasi žymiai geriau ir reguliariai lankosi savo ir partnerio P. Jankaus biznyje Logan Inn.

V. Šatkuvienė, P. Žiugždienė, M. Noreikienė, Strimaitienė su vaikais ir visa eilė kitų vienybiečių savo atostogas praleido Pr. Lapienės vasarvietėje Stony Brook Lodge.

A. Andriuškevičius, buvęs tremtinys, kurio laikrodžių taisymo dirbtuvėlę, esančią 245 Union Ave., lanko tiek lietuviai, tiek kitataučiai, užsiprenumeravo Vienybę.

Pianistas — kompozitorius Vytautas Bacevičius, kurio solo koncertas įvyksta 1951 m. kovo 11 d. 8,30 val. Carnegie Hall.

Arti 5,000 dalyvavo Apreiškimo gegužinėje

Pereitą sekmadienį Dexter Parke, kaip niekad, buvo prigūžėję svečių. Jei čia neseniai įvykęs siuvėjų piknikas buvo laikomas pačiu gausingiausiu ir sutraukusiu per pusketvirto tūkstančio žmonių, tai Apreiškimo parapijos gegužinė sutraukė arti penkių tūkstančių. Gegužinėje, šalia senųjų Apreiškimo parapijos parapijiečių, dalyvavo ir naujieji, neseniai iš Vokietijos atvykę parapijiečiai, bet ir tie vykę lietuviai tremtiniai, ne visi, kurie sekmadieniais iš įvairių Didžiojo New. Yorko vietų pamaldų atvyksta į Brooklyno Apreiškimo parapiją, kur ne tik pasimeldžia, bet ir susitinka su savo bičiuliais ir pažįstamais.

Tai buvo tikrai didelė Apreiškimo parapijos šeimos pramoga. Čia tenka priskirti ypatingus nuopelnus ir tos parapijos klebonui kun. Norbertui Pakalniui, kuris, šiai parapijai vadovaudamas, sugeba su visais geruoju sugyventi. Ypač naujai atvykusieji jaučia jo palankumą, ir todėl ši parapija yra ir visų tremtinių parapija, nors jie kartais ir kitose ribose gyvena.

Kaip ir kiekvieneriais metais, taip ir šiemet, čia buvo renkama tradicinė karališkoji pora, kurion įeina patys populiariausi parapijos žmonės. Šiemet karaliumi išrinktas Petras Litvinas, karaliene — Teresė Jezadavičienė, karalaičiu — Jonas Vasikauskas, o karalaite — Berta Račkauskaitė.

Naujakuriai pamėgo Lapienės vasarvietę

Savo laiku žinoma mūsų visuomenės veikėja Pr. Lapienė nuoširdžiai rūpinosi tremtiniais Vokietijoje. Siųsdavo jiems maisto, drabužių, o vėliau — darbo ir buto garantijas. Visa eilė žymių rašytojų, atvykusių Lapienės garantijomis, ištisus mėnesius naudodavosi jos malonia globa.

Tai darydama, Pr. Lapienė niekad nesitikėjo už tai jokio atsilyginimo. Tai buvo daroma grynai, patriotiškais, humaniškais bei visuomeniškais sumetimais. Bet, štai, dabar tie buvę tremtiniai netiesioginiai jai pradeda atsilyginti. Šią vasarą Stony Brook Lodge svečių dauguma — buvę tremtiniai. Jie čia jaučiasi, kaip namie, kaip Lietuvoje. Tremtinių šeimos net palieka čia savo vaikus vasaroti.

Pažymėtina, kad Pr. Lapienės svečiai, tiek naujakuriai, tiek senieji amerikiečiai, labai patenkinti Stony Brook Lodg virtuve, jos gaminamu maistu ir visa aplinka.

CHARLES MARMA DIRBA BIZNYJE

Brooklynietis lietuvis Charles Marma, J. Ginkaus radijo valandos štabo narys, pradėjo dirbti didžiulėje įvairių reikmenų Cappiello krautuvėje (706 Grand St., Brooklyne) kaip lietuvių skyriaus vedėjas.

Toje krautuvėje galima pirkti televizijos, radijo imtuvų, patefonų, skalbimo mašinų, dulkių siurblių ir įvairių namų apyvokos daiktų.

Kadangi dauguma lietuvių yra užimti visomis darbo dienomis (ir šeštadieniais), tai pagal susitarimą Ch. Marma suteikia patarnavimus ir sekmadieniais. Jam galima skambinti tel. EV 4-9293 arba rašyti atviruką: Charles J. Marma, 110 Meserole St., Brooklyn, N. Y.

KETURIU ASMENU ŠEIMA, buv. tremtiniai, ieško buto. Skambinti tel. CI 6-8676 iš ryto 10 — 11 val. arba vakare nuo 7 val.

DeKALB TAVERN
VYNAS, LIKERIAI, ALUS
A. SINUS, sav.
352 Onderdonk Avenue
Brooklyn, N. Y.

Viena gražiausių užeigų Brooklyne ir apylinkėje
WARWICK INN, Inc.
Edward & Aldona Polk, Sav.
BARAS IR RESTORANAS
Įvairiausi gėrimai
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
2836 FULTON STREET,
Brooklyn 7, N. Y.
TAylor 7-9852

Įspėjamieji oro pavojaus signalai

New Yorko valstybės civilinės gynybos komisijos direktorius pulk. Lawrence Wilkinson civilinės gynybos vedėjams paskelbė įspėjamuosius signalus oro pavojaus atveju.

1. **"GELTONASIS SIGNALAS".** Jis skiriamas tik gynybos įstaigoms. Jis bus skelbiamas tada, kai bus patirta apie svetimų lėktuvų buvimą JAV teritorijoje, bet nežinant jų lėkimo krypties ir jų stiprumo sudėties. Jis skelbiamas tik toms vietovėms, kur manoma, kad jos bus paliestos, ir 1 val. prieš jiems tenai atsirandant.

2. **"MĖLYNASIS SIGNALAS".** Jis skelbiamas jau visuomenės žiniai, tuo atveju, kai nustatyta priešo lėktuvų kryptis ir jų dydis. Šis pavojaus signalas skelbiamas 15 min. prieš patį pavojų. Jis bus pranešamas vienu ilgu, dvi minutes trunkančiu sirenos, rago ar trimito tonu.

3. **"RAUDONASIS SIGNALAS"** — tai didžiausio pavojaus ženklas. Jis bus duodamas tada, kai priešo lėktuvų puolimas numatomas po 8 minučių. Jis skiriamas visuomenei ir bus pranešamas trijų minučių ilgio sirenos kaukimu.

4. **"BALTASIS SIGNALAS"** — visuomenės žiniai. Jis reiškia pavojaus atšaukimą. Jis bus duodamas trimis vienos minutės sirenos kaukimais, su dviejų minučių pertraukomis tarpe.

5. Numatyta, kad oro pavojus gali būti skelbiamas ir nesilaikant šios tvarkos. Nebūtinai gali būti pradėta "mėlynuoju signalu", gali būti paskelbtas iš karto ir "raudonasis".

Šiuo tarpu, kaip pranešama, dar nesą numatyta daryti tokio pavojaus bandymų, nes dar neturima tam reikalui nei reikalingų sirenų, nei kitų dalykų. Dėl įspėjamųjų signalų suvienodinimo jau susitarta su New Jersey ir Michigan-u. Dabar dar tariamasi ir su kitomis valstybėmis.

Ricrard Widmark, vaidinąs filmoje "No way out".

Įdomiausia 1950 m. filma! PAVEIKSLAI, KURIE KOVOJA SU... DISKRIMINACIJA, BESIREIŠKIANČIA SVETIMŠALIŲ GRUPĖSE, O TAIP PAT NEGRŲ TARPE...
MES YPAČ REKOMENDUOJAME 'NO WAY OUT' SVETIMŠALIŲ SPAUDOS SKAITYTOJAMS."
— W. Borzecki, Nowy Swiat vyr. red. For. Lang. Press Viceprezidentas
Filmų Kritikos Skyrius.
"NO WAY OUT"
Richard Widmark
Linda Darnell
Stephen McNally —
Sidney Poitier
Rivoli
Broadway and 49th St.

DAvenport 6-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 Grand Avenue
Maspeth, N. Y.

BROADWAY FOOD SHOPPE
Kafateria ir restoranas
FRANK IROLA, sav.
Gamina ir pristato maistą vestuvėms ir kitokioms pramogoms
139 BRAODWAY,
Brooklyn, N. Y.
Tel. EV. 4-9050

BEDFORD DINER
BAR and GRILL
396-398 Bedford Avenue
Brooklyn, N. Y.

Lietuviai advokatai
JOHN W. ANSELL
15 PARK ROW
NEW YORK CITY
Ofiso tel.: WO 2-3497
Namų tel.: NE 9-5689
STEP. BRIEDIS, Jr.
197 Havemeyer St.,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EVergreen 7-9394
CL. A. VOKET-VOKIETAITIS
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS, N.Y.
Tel. NEwtown 9-5972
ANT. J. WESLAN
(Vizlanskas)
6 Court St., Brooklyn, N.Y.
Tel. MAin 5-1260

AMERIKIEČIAI DOMISI ČIURLIONIEČIŲ KONCERTAIS

Ne tik lietuviai, bet ir amerikiečiai pradėjo domėtis M. K. Čiurlionio vardo meno ansamblio koncertais, kurių pirmasis įvyksta rugsėjo 30 d. Philadelphijos Academy of Music, o antrasis spalio 1 d. New Yorko Carnegie Hall.

New Yorke, kaip jau anksčiau buvo minėta, New York Times radijo stotis WQXR dalį programos tiesiog iš salės perduos savo klausytojams. Šeštadienį, rugsėjo 23 d. New Yorko miesto radijo stotis WNYC savo programoje "Hands across the Sea", ryšium su čiurlioniečių koncertu, tam tikrą dalį taip pat skiria lietuviams.

Muzikiniuose New Yorko sluoksniuose apie čiurlioniečių koncertą kalbama dideliu susidomėjimu, nes jis čia, kaip ir Philadelphijoje, rengiamas tokiu mastu, kokiu įprasta muziką mėgstančiajai visuomenei pristatyti pasaulinio masto menininkus. Galimas dalykas, kad po šių pasirodymų čiurlioniečiams susidarys proga savo mėgėjišką charakterį pakeisti profesionaliu ir tuo būdu dar labiau išgarsinti lietuvių liaudies meną, o tuo pačiu ir Lietuvos vardą.

Philadelphijoje išeinąs muzikos žurnalas "Philadelphia Forum", kurį leidžia vietos dienraštis "The Inquirer" savo specialioje rugsėjo mėnesio laidoje deda žymaus muzikos kritiko ir rašytojo Julian Seaman straipsnį apie lietuvių liaudies muzikos instrumentus, kuriais dalį savo programos atlieka čiurlioniečiai.

To žurnalo vyr. redaktorius William K. Huff, domėdamasis čia rugsėjo 30 d. įvyksiančiu jų koncertu, daro pastangų, kad visi dainas ir muziką mėgstantieji philadelphiečiai išgirstų čiurlioniečius.

Savo talką pažadėjo ir viena didžiausių moterų organizacijų Philadelphijoje "The Musical Matinee Club" ir žymus vietos veikėjas inžinierius Kern Dodge, radijo stotys WFIL ir KYW bei televizijos stotis WPTZ. Čia rugsėjo 19 d. 4,15 val. pp. Rhona Lloyd, kuri šioje stotyje turi nuolatinę populiarią programą, duos pasikalbėjimą apie lietuvių liaudies muzikos instrumentus, o rugsėjo 26 d. ten pat yra ruošiama lietuviškų dainų ir muzikos programa.

New Yorke prie Carnegie Hall ir Philadelphijoje ties Academy of Music čiurlioniečių koncertus skelbia didžiuliai plakatai, kuriuos paruošė dail. Pov. Osmolskis ir fotografijos menininkas Vyt. Augustinas.

GRAŽIAME MENDERIŲ ŪKYJE APSILANKIUS

Paviešėjęs pas Menderius, negaliu palikti šios žavingos vietos, netaręs keleto žodžių.

Aš čia nekalbėsiu apie įvairius, skaniai pagamintus valgius ir pavyzdingą švarą. Kas syki pas Menderius buvo, tas jau šitai puikiai žino. Man norisi pakalbėti apie vietos gamtos grožį ir mūsų brolio lietuvio gabumus joje įsikurti.

White Sulphur Springs, N.Y., yra viena gražiausių vietų New Yorko valstybėje.

Vyskupas Baranauskas, apdainuodamas Anykščių šilelį, posmavo:

> Kalnai kelmuoti,
> pakalnės nuplikę,
> kas jūsų grožiu
> senobiniui tiki?

Bet čia Anykščių šilelio vaizdas prieš jo sunaikinimą. Čia taip pat kalnai, kalneliai, bet nenuplikę, o žaliuoją ir žavi. Čia kas vakaras gali pasigrožėti iš tarp kalnų kylančia migla, kuri, lyg banguojanti jūra, pagauna tavo mintis ir neša toli, toli. Čia tavo akis pasiekia plačiausius laukus, žaliuojančius pušynus, ir atsimuša į tolį stūksančius, mėlynose miglose paskendusius kalnus. Šitoje gražioje gamtos vietoje prieš 25 metus apsigyveno Mikas Menderis. 125 ha žemės buvo apdirbti lietuviškom rankom. Išdygo gražūs trobesiai, pasipylė lankose gyvulių bandos, atsirado tūkstančiai naminių paukščių. Ir tik lietuviško sumanumo dėka.

Džiugu matyti lietuvį, taip gražiai įsikūrusį, ir smagu pas jį pabuvoti, pasidalinti mintimis ir drauge pasidžiaugti jo darbu.

Lietuvis jau parodė pasauliui, kad jis nėra bukaprotis, jis iškovojo Lietuvai nepriklausomybę, jis iš nieko atkūrė jos ūkį ir visose gyvenimo šakose prilygino ją kitoms valstybėms, šimtmečius buvusioms laisvomis nepriklausomomis. Jis, ir svetimose valstybėse gyvendamas, būdamas toli nuo tėvynės, nepraranda savo darbštumo ir sumanumo. Savo darbu ne tik jis pats džiaugiasi, bet ir kitiems duoda progos nuoširdžiai pasigėrėti.

J. Šiaučiūnas

LIETUVIŲ — VOKIEČIŲ FUTBOLO RUNGTYNĖS

Šį šeštadienį, rugpiūčio 19 d. 6 val. vak. Schutzen aikštėje, 32 St. ir Hudson Boulevard, North Bergen, N. J. įvyks futbolo rungtynės tarp lietuvių ir vokiečių futbolo komandų.

CAPPIELLO ĮSPĖJA:
Dabar laikas įsigyti tai, ko vėliau gali pritrūkti
Dabar kainos, palyginti, dar prieinamos
Cappiello krautuvėje dabar galima gauti radijo bei televizijos aparatų, šaldytuvų, skalbimo mašinų, dulkių siurblių, prosų, rašomųjų mašinėlių, dujomis bei aliejumi kūrenamų krosnių (gas ranges), lovų, stalų ir kitokių namų apyvokos dalykų.
Cappiello krautuvė jau 35 metai, kai sąžiningai tarnauja visiems savo klijentams.
Cappiello krautuvė gerai žinoma visiems lietuviams.
Čia galima gauti lietuviškų plokštelių
Cappiello krautuvė turi specialų skyrių lietuviams, kuriam vadovauja Charles J. Marma.
CAPPIELLO
706 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 8-7848.

MIČIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE...

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje.
Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentų vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Nueikite persitikrinti!
E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MAN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y.
GL 5-2246
(Green Ave. kampas, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).